

Menon

St. 70a

[Μένων]: ἔχεις μοι εἰπεῖν, ὦ Σώκρατες, ἄρα διδακτὸν ἢ ἀρετὴ; ἢ οὐ διδακτὸν ἀλλ' ἀσκητόν; ἢ οὔτε ἀσκητόν οὔτε μαθητόν, ἀλλὰ φύσει παραγίγνεται τοῖς ἀνθρώποις ἢ ἄλλῳ τινὶ τρόπῳ; ὦ Μένων, πρὸ τοῦ μὲν Θετταλοὶ εὐδόκιμοι ἦσαν ἐν τοῖς Ἑλλήσιν καὶ ἐθαυμάζοντο ἐφ' ἵππικῇ τε καὶ πλούτῳ, [70b] νῦν δέ, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, καὶ ἐπὶ σοφίᾳ, καὶ οὐχ ἥκιστα οἱ τοῦ σοῦ ἐταίρου Ἀριστίππου πολῖται Λαρισαῖοι. τούτου δὲ ὑμῖν αἰτιὸς ἐστὶ Γοργίας· ἀφικόμενος γὰρ εἰς τὴν πόλιν ἐραστὰς ἐπὶ σοφίᾳ εἵληφεν Ἀλευαδῶν τε τοὺς πρώτους, ὧν ὁ σὸς ἐραστὴς ἐστὶν Ἀρίστιππος, καὶ τῶν ἄλλων Θετταλῶν. καὶ δὴ καὶ τοῦτο τὸ ἔθος ὑμᾶς εἴθικεν, ἀφόβως τε καὶ μεγαλοπρεπῶς ἀποκρίνεσθαι ἐάν τις τι ἔρηται, ὥσπερ εἰκὸς τοὺς εἰδότας, [70c] ἅτε καὶ αὐτὸς παρέχων αὐτὸν ἐρωτᾶν τῶν Ἑλλήνων τῷ βουλομένῳ ὅτι ἂν τις βούληται, καὶ οὐδενὶ ὄτῳ οὐκ ἀποκρινόμενος.

St. 71a

[Σωκράτης]: ἐνθάδε δέ, ὦ φίλε Μένων, τὸ ἐναντίον περιέστηκεν· ὥσπερ αὐχμὸς τις τῆς σοφίας γέγονεν, καὶ κινδυνεύει ἐκ τῶνδε τῶν τόπων παρ' ὑμᾶς οἴχεσθαι ἢ σοφία. εἰ γοῦν τινα ἐθέλεις οὕτως ἐρέσθαι τῶν ἐνθάδε, οὐδεὶς ὅστις οὐ γελάσεται καὶ ἐρεῖ· ὦ ξένε, κινδυνεύω σοι δοκεῖν μακάριός τις εἶναι— ἀρετὴν γοῦν εἴτε διδακτὸν εἶθ' ὅτῳ τρόπῳ παραγίγνεται εἰδέναι— ἐγὼ δὲ τοσοῦτον δέω εἴτε διδακτὸν εἴτε μὴ διδακτὸν εἰδέναι, ὥστ' οὐδὲ αὐτὸ ὅτι ποτ' ἐστὶ τὸ παράπαν ἀρετὴ τυγχάνω εἰδώς. ἐγὼ [71b] οὖν καὶ αὐτός, ὦ Μένων, οὕτως ἔχω· συμπένομαι τοῖς πολίταις τούτου τοῦ πράγματος, καὶ ἐμαυτὸν καταμέμφομαι ὡς οὐκ εἰδώς περὶ ἀρετῆς τὸ παράπαν· ὁ δὲ μὴ οἶδα τί ἐστίν, πῶς ἂν ὁποῖόν γέ τι εἰδείην; ἢ δοκεῖ σοι οἶόν τε εἶναι, ὅστις Μένωνα μὴ γινώσκει τὸ παράπαν ὅστις ἐστίν, τοῦτον εἰδέναι εἴτε καλὸς εἴτε πλούσιος εἴτε καὶ γενναῖός ἐστιν, εἴτε καὶ τάναντία τούτων; δοκεῖ σοι οἶόν τ' εἶναι; οὐκ ἔμοιγε. ἀλλὰ σύ, ὦ Σώκρατες, ἀληθῶς οὐδ' [71c] ὅτι ἀρετὴ ἐστὶν οἶσθα, ἀλλὰ ταῦτα περὶ σοῦ καὶ οἴκαδε ἀπαγγέλλωμεν; μὴ μόνον γε, ὦ ἐταῖρε, ἀλλὰ καὶ ὅτι οὐδ' ἄλλῳ πῶς ἐνέτυχον εἰδόντι, ὡς ἐμοὶ δοκῶ. τί δέ; Γοργία οὐκ ἐνέτυχες ὅτε ἐνθάδε ἦν; ἔγωγε. εἴτα οὐκ ἐδόκει σοι εἰδέναι; οὐ πάνυ εἰμὶ μνήμων, ὦ Μένων, ὥστε οὐκ ἔχω εἰπεῖν ἐν τῷ παρόντι πῶς μοι τότε ἔδοξεν. ἀλλ' ἴσως ἐκεῖνός τε οἶδε, καὶ σὺ ἂν ἐκεῖνος ἔλεγε· ἀνάμνησον οὖν με [71d] πῶς ἔλεγεν. εἰ δὲ βούλει, αὐτὸς εἰπέ· δοκεῖ γὰρ δήπου σοὶ ἅπερ ἐκεῖνω. ἔμοιγε. ἐκεῖνον μὲν τοίνυν ἐώμεν, ἐπειδὴ καὶ ἄπεστιν· σὺ δὲ αὐτός, ὦ πρὸς θεῶν, Μένων, τί φῆς ἀρετὴν εἶναι; εἶπον καὶ μὴ φθονήσης, ἵνα εὐτυχέστατον ψεῦσμα ἐψευσμένος ὦ, ἂν φανῆς σὺ μὲν εἰδώς καὶ Γοργίας, ἐγὼ δὲ εἰρηκῶς μηδενὶ πώποτε εἰδόντι ἐντετυχηκέναι.

St. 72a

[Σωκράτης]: ἀλλ' [71e] οὐ χαλεπόν, ὦ Σώκρατες, εἰπεῖν. πρῶτον μὲν, εἰ βούλει ἀνδρὸς ἀρετὴν, ῥάδιον, ὅτι αὕτη ἐστὶν ἀνδρὸς ἀρετὴ, ἱκανὸν εἶναι τὰ τῆς πόλεως πράττειν, καὶ πράττοντα τοὺς μὲν φίλους εὖ ποιεῖν, τοὺς δ' ἐχθροὺς κακῶς, καὶ αὐτὸν εὐλαβεῖσθαι μηδὲν τοιοῦτον παθεῖν. εἰ δὲ βούλει γυναικὸς ἀρετὴν, οὐ χαλεπὸν διελθεῖν, ὅτι δεῖ αὐτὴν τὴν οἰκίαν εὖ οἰκεῖν, σώζουσάν τε τὰ ἔνδον καὶ κατήκοον οὔσαν τοῦ ἀνδρός. καὶ ἄλλη ἐστὶν παιδὸς ἀρετὴ, καὶ θηλείας καὶ ἄρρενος, καὶ πρεσβυτέρου ἀνδρός, εἰ μὲν βούλει, ἐλευθέρου, εἰ δὲ βούλει, δούλου. καὶ ἄλλαι πάμπολλαι ἀρεταὶ εἰσιν, ὥστε οὐκ ἀπορία εἰπεῖν ἀρετῆς πέρι ὅτι ἐστίν· καθ' ἐκάστην γὰρ τῶν πράξεων καὶ τῶν ἡλικιῶν πρὸς ἕκαστον ἔργον ἐκάστῳ ἡμῶν ἢ ἀρετὴ ἐστίν, ὡσαύτως δὲ οἶμαι, ὦ Σώκρατες, καὶ ἡ κακία. πολλῇ γέ τι νι εὐτυχία ἔοικα κεχρησθαι, ὦ Μένων, εἰ μίαν ζητῶν ἀρετὴν σμῆνός τι ἀνήρῃκα ἀρετῶν παρὰ σοὶ κείμενον. ἀτάρ, ὦ Μένων, κατὰ ταύτην τὴν εἰκόνα τὴν περὶ [72b] τὰ σμῆνη, εἰ μου ἐρομένου μελίττης περὶ οὐσίας ὅτι ποτ' ἐστίν, πολλὰς καὶ παντοδαπὰς ἔλεγες αὐτὰς εἶναι, τί ἂν ἀπεκρίνω μοι, εἰ σε ἡρόμην· ἄρα τούτῳ φῆς πολλὰς καὶ παντοδαπὰς εἶναι καὶ διαφερούσας ἀλλήλων, τῷ μελίττας εἶναι; ἢ τούτῳ μὲν οὐδὲν διαφέρουσιν, ἄλλῳ δὲ τῷ, οἶον ἢ κάλλει ἢ μεγέθει ἢ ἄλλῳ τῷ τῶν τοιούτων; εἰπέ, τί ἂν

ἀπεκρίνω οὕτως ἐρωτηθεῖς; τοῦτ' ἔγωγε, ὅτι οὐδὲν διαφέρουσιν, ἢ μέλιτται εἰσίν, ἢ ἑτέρα τῆς ἑτέρας. εἰ [72c] οὖν εἶπον μετὰ ταῦτα· τοῦτο τοίνυν μοι αὐτὸ εἰπέ, ὦ Μένων· ὃ οὐδὲν διαφέρουσιν ἀλλὰ ταυτόν εἰσιν ἅπασαι, τί τοῦτο φῆς εἶναι; εἴχες δήπου ἂν τί μοι εἰπεῖν; ἔγωγε. οὕτω δὴ καὶ περὶ τῶν ἀρετῶν· κἂν εἰ πολλαὶ καὶ παντοδαπαὶ εἰσιν, ἔν γέ τι εἶδος ταυτόν ἅπασαι ἔχουσιν δι' ὃ εἰσιν ἀρεταί, εἰς ὃ καλῶς που ἔχει ἀποβλέψαντα τὸν ἀποκρινόμενον τῷ ἐρωτήσαντι ἐκεῖνο δηλῶσαι, ὃ τυγχάνει οὕσα [72d] ἀρετῇ· ἢ οὐ μανθάνεις ὅτι λέγω; δοκῶ γέ μοι μανθάνειν· οὐ μέντοι ὡς βούλομαί γε πῶ κατέχω τὸ ἐρωτώμενον. πότερον δὲ περὶ ἀρετῆς μόνον σοι οὕτω δοκεῖ, ὦ Μένων, ἄλλη μὲν ἀνδρὸς εἶναι, ἄλλη δὲ γυναικὸς καὶ τῶν ἄλλων, ἢ καὶ περὶ ὑγιείας καὶ περὶ μεγέθους καὶ περὶ ἰσχύος ὡσαύτως; ἄλλη μὲν ἀνδρὸς δοκεῖ σοι εἶναι ὑγεία, ἄλλη δὲ γυναικός; ἢ ταυτόν πανταχοῦ εἶδος ἐστίν, ἐάνπερ ὑγεία [72e] ἦ, ἐάντε ἐν ἀνδρὶ ἐάντε ἐν ἄλλῳ ὁπωσοῦν ἦ; ἢ αὐτῇ μοι δοκεῖ ὑγιεῖα γὰρ εἶναι καὶ ἀνδρὸς καὶ γυναικός. οὐκοῦν καὶ μέγεθος καὶ ἰσχύς; ἐάνπερ ἰσχυρὰ γυνὴ ἦ, τῷ αὐτῷ εἶδει καὶ τῇ αὐτῇ ἰσχυρὰ ἰσχυρὰ ἔσται; τὸ γὰρ τῇ αὐτῇ τοῦτο λέγω· οὐδὲν διαφέρει πρὸς τὸ ἰσχύς εἶναι ἢ ἰσχύς, ἐάντε ἐν ἀνδρὶ ἢ ἐάντε ἐν γυναικί. ἢ δοκεῖ τί σοι διαφέρειν; οὐκ ἔμοιγε.

St. 73a

[Σωκράτης]: ἢ δὲ ἀρετὴ πρὸς τὸ ἀρετὴ εἶναι διοίσει τι, ἐάντε ἐν παιδί ἢ ἐάντε ἐν πρεσβύτῃ, ἐάντε ἐν γυναικί ἐάντε ἐν ἀνδρὶ; ἔμοιγέ πως δοκεῖ, ὦ Σώκρατες, τοῦτο οὐκέτι ὅμοιον εἶναι τοῖς ἄλλοις τούτοις. τί δέ; οὐκ ἀνδρὸς μὲν ἀρετὴν ἔλεγε πόλιν εὖ διοικεῖν, γυναικὸς δὲ οἰκίαν; ἔγωγε. ἄρ' οὖν οἶόν τε εὖ διοικεῖν ἢ πόλιν ἢ οἰκίαν ἢ ἄλλο ὅτιοῦν, μὴ σωφρόνως καὶ δικαίως διοικοῦντα; οὐ δῆτα. οὐκοῦν [73b] ἄνπερ δικαίως καὶ σωφρόνως διοικῶσιν, δικαιοσύνη καὶ σωφροσύνη διοικήσουσιν; ἀνάγκη. τῶν αὐτῶν ἄρα ἀμφοτέροι δέονται, εἴπερ μέλλουσιν ἀγαθοὶ εἶναι, καὶ ἡ γυνὴ καὶ ὁ ἀνὴρ, δικαιοσύνης καὶ σωφροσύνης. φαίνονται. τί δὲ παῖς καὶ πρεσβύτης; μὴν ἀκόλαστοι ὄντες καὶ ἄδικοι ἀγαθοὶ ἂν ποτε γένοιτο; οὐ δῆτα. ἀλλὰ σώφρονες καὶ δίκαιοι; [73c] ναί. πάντες ἄρ' ἄνθρωποι τῷ αὐτῷ τρόπῳ ἀγαθοὶ εἰσιν· τῶν αὐτῶν γὰρ τυχόντες ἀγαθοὶ γίνονται. ἔοικε. οὐκ ἂν δήπου, εἴ γε μὴ ἢ αὐτῇ ἀρετῇ ἦν αὐτῶν, τῷ αὐτῷ ἂν τρόπῳ ἀγαθοὶ ἦσαν. οὐ δῆτα. ἐπειδὴ τοίνυν ἢ αὐτῇ ἀρετῇ πάντων ἐστίν, πειρῶ εἰπεῖν καὶ ἀναμνησθῆναι τί αὐτό φησι Γοργίας εἶναι καὶ σὺ μετ' ἐκείνου. τί ἄλλο γ' ἢ ἄρχειν οἶόν τ' εἶναι τῶν ἀνθρώπων; εἴπερ [73d] ἔν γέ τι ζητεῖς κατὰ πάντων. ἀλλὰ μὴν ζητῶ γε. ἀλλ' ἄρα καὶ παιδὸς ἢ αὐτῇ ἀρετῇ, ὦ Μένων, καὶ δούλου, ἄρχειν οἶω τε εἶναι τοῦ δεσπότου, καὶ δοκεῖ σοι ἔτι ἂν δοῦλος εἶναι ὁ ἄρχων; οὐ πάνυ μοι δοκεῖ, ὦ Σώκρατες. οὐ γὰρ εἰκός, ὦ ἄριστε· ἔτι γὰρ καὶ τόδε σκόπει. ἄρχειν φῆς οἶόν τ' εἶναι. οὐ προσθήσομεναυτόσε τὸ δικαίως, ἀδίκως δὲ μὴ; οἶμαι ἔγωγε· ἢ γὰρ δικαιοσύνη, ὦ Σώκρατες, ἀρετὴ ἐστίν. πότερον [73e] ἀρετῇ, ὦ Μένων, ἢ ἀρετῇ τις; πῶς τοῦτο λέγεις; ὡς περὶ ἄλλου ὁπουοῦν. οἶον, εἰ βούλει, στρογγυλότητος πέρι εἵπομι' ἂν ἔγωγε ὅτι σχῆμά τί ἐστίν, οὐχ οὕτως ἀπλῶς ὅτι σχῆμα. διὰ ταῦτα δὲ οὕτως ἂν εἵπομι, ὅτι καὶ ἄλλα ἔστι σχήματα. ὀρθῶς γε λέγων σύ, ἐπεὶ καὶ ἐγὼ λέγω οὐ μόνον δικαιοσύνην ἀλλὰ καὶ ἄλλας εἶναι ἀρετάς.

St. 74a

[Σωκράτης]: τίνας ταύτας; εἰπέ. οἶον καὶ ἐγὼ σοι εἵπομι ἂν καὶ ἄλλα σχήματα, εἴ με κελεύσεις· καὶ σὺ οὖν ἐμοὶ εἰπέ ἄλλας ἀρετάς. ἢ ἀνδρεία τοίνυν ἔμοιγε δοκεῖ ἀρετὴ εἶναι καὶ σωφροσύνη καὶ σοφία καὶ μεγαλοπρέπεια καὶ ἄλλαι πάμπολλαι. πάλιν, ὦ Μένων, ταυτόν πεπόνθαμεν· πολλὰς αὖ ἠυρήκαμεν ἀρετὰς μίαν ζητοῦντες, ἄλλον τρόπον ἢ νυνδὴ· τὴν δὲ μίαν, ἢ διὰ πάντων τούτων ἐστίν, οὐ δυνάμεθα ἀνευρεῖν. οὐ γὰρ δύναμαί πῶ, ὦ Σώκρατες, ὡς σὺ ζητεῖς, μίαν [74b] ἀρετὴν λαβεῖν κατὰ πάντων, ὡς περ ἐν τοῖς ἄλλοις. εἰκότως γε· ἀλλ' ἐγὼ προθυμήσομαι, ἐὰν οἶός τ' ὦ, ἡμᾶς προβιβᾶσαι. μανθάνεις γάρ που ὅτι οὕτως ἔχει περὶ παντός· εἴ τίς σε ἀνέροιτο τοῦτο ὃ νυνδὴ ἐγὼ ἔλεγον, τί ἐστίν σχῆμα, ὦ Μένων; εἰ αὐτῷ εἶπες ὅτι στρογγυλότης, εἴ σοι εἶπεν ἄπερ ἐγὼ, πότερον σχῆμα ἢ στρογγυλότης ἐστίν ἢ σχῆμά τι; εἶπες δήπου ἂν ὅτι σχῆμά τι. πάνυ γε. οὐκοῦν [74c] διὰ ταῦτα, ὅτι καὶ ἄλλα ἔστιν σχήματα; ναί. καὶ εἴ γε προσανηρώτα σε ὁποῖα, ἔλεγε ἄν; ἔγωγε. καὶ αὖ εἰ περὶ χρώματος ὡσαύτως ἀνῆρετο ὅτι ἐστίν, καὶ εἰπόντος σου ὅτι τὸ λευκόν, μετὰ ταῦτα ὑπέλαβεν ὁ ἐρωτῶν· πότερον τὸ λευκὸν χρώμά ἐστίν ἢ χρώμά τι; εἶπες ἂν ὅτι χρώμά τι, διότι καὶ ἄλλα τυγχάνει ὄντα;

ἔγωγε. καὶ εἴ γέ σε ἐκέλευε λέγειν ἄλλα χρώματα, ἔλεγες ἂν [74d] ἄλλα, ἃ οὐδὲν ἦττον τυγχάνει ὄντα χρώματα τοῦ λευκοῦ; ναί. εἰ οὖν ὥσπερ ἐγὼ μετῆι τὸν λόγον, καὶ ἔλεγεν ὅτι ἀεὶ εἰς πολλὰ ἀφικνούμεθα, ἀλλὰ μή μοι οὕτως, ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ πολλὰ ταῦτα ἐνὶ τινι προσαγορεύεις ὀνόματι, καὶ φῆς οὐδὲν αὐτῶν ὅτι οὐ σχῆμα εἶναι, καὶ ταῦτα καὶ ἐναντία ὄντα ἀλλήλοις, ὅτι ἐστὶν τοῦτο ὃ οὐδὲν ἦττον κατέχει τὸ στρογγύλον ἢ τὸ εὐθύ, ὃ δὴ ὀνομάζεις σχῆμα καὶ [74e] οὐδὲν μᾶλλον φῆς τὸ στρογγύλον σχῆμα εἶναι ἢ τὸ εὐθύ; ἢ οὐχ οὕτω λέγεις; ἔγωγε. ἄρ' οὖν, ὅταν οὕτω λέγῃς, τότε οὐδὲν μᾶλλον φῆς τὸ στρογγύλον εἶναι στρογγύλον ἢ εὐθύ, οὐδὲ τὸ εὐθύ εὐθύ ἢ στρογγύλον; οὐ δῆπου, ὦ Σώκρατες. ἀλλὰ μὴν σχῆμά γε οὐδὲν μᾶλλον φῆς εἶναι τὸ στρογγύλον τοῦ εὐθέος, οὐδὲ τὸ ἕτερον τοῦ ἐτέρου. ἀληθῆ λέγεις.

St. 75a

[Μένων]: τί ποτε οὖν τοῦτο οὐ τοῦτο ὀνομά ἐστιν, τὸ σχῆμα; πειρῶ λέγειν. εἰ οὖν τῷ ἐρωτῶντι οὕτως ἢ περὶ σχήματος ἢ χρώματος εἶπες ὅτι ἀλλ' οὐδὲ μανθάνω ἔγωγε ὅτι βούλει, ὦ ἄνθρωπε, οὐδὲ οἶδα ὅτι λέγεις, ἴσως ἂν ἐθαύμασε καὶ εἶπεν· οὐ μανθάνεις ὅτι ζητῶ τὸ ἐπὶ πᾶσιν τούτοις ταυτόν; ἢ οὐδὲ ἐπὶ τούτοις, ὦ Μένων, ἔχοις ἂν εἰπεῖν, εἴ τίς σε ἐρωτῶ· τί ἐστὶν ἐπὶ τῷ στρογγύλῳ καὶ εὐθεῖ καὶ ἐπὶ τοῖς ἄλλοις, ἃ δὴ σχήματα καλεῖς, ταυτόν ἐπὶ πᾶσιν; πειρῶ εἰπεῖν, ἵνα καὶ γένηταί σοι μελέτη πρὸς τὴν περὶ τῆς ἀρετῆς ἀπόκρισιν. μή, [75b] ἀλλὰ σύ, ὦ Σώκρατες, εἰπέ. βούλει σοι χαρίσωμαι; πάνυ γε. ἐθελήσεις οὖν καὶ σὺ ἐμοὶ εἰπεῖν περὶ τῆς ἀρετῆς; ἔγωγε. προθυμητέον τοίνυν· ἄξιον γάρ. πάνυ μὲν οὖν. φέρε δὴ, πειρῶμέθα σοι εἰπεῖν τί ἐστὶν σχῆμα. σκόπει οὖν εἰ τόδε ἀποδέχηται αὐτὸ εἶναι· ἔστω γὰρ δὴ ἡμῖν τοῦτο σχῆμα, ὃ μόνον τῶν ὄντων τυγχάνει χρώματι ἀεὶ ἐπόμενον. ἱκανῶς σοι, ἢ ἄλλως πως ζητεῖς; ἐγὼ γὰρ κἂν [75c] οὕτως ἀγαπῶην εἴ μοι ἀρετὴν εἶποις. ἀλλὰ τοῦτό γε εὐήθες, ὦ Σώκρατες. πῶς λέγεις; ὅτι σχῆμά πού ἐστιν κατὰ τὸν σὸν λόγον ὃ ἀεὶ χροῖα ἔπεται. εἶεν· εἰ δὲ δὴ τὴν χροῖαν τις μὴ φαίῃ εἰδέναι, ἀλλὰ ὡσαύτως ἀποροῖ ὥσπερ περὶ τοῦ σχήματος, τί ἂν οἶε σοι ἀποκεκρίσθαι; τάληθ' ἔγωγε· καὶ εἰ μὲν γε τῶν σοφῶν τις εἴη καὶ ἐριστικῶν τε καὶ ἀγωνιστικῶν ὁ ἐρόμενος, εἴποιμ' ἂν αὐτῷ [75d] ὅτι ἐμοὶ μὲν εἴρηται· εἰ δὲ μὴ ὀρθῶς λέγω, σὸν ἔργον λαμβάνειν λόγον καὶ ἐλέγχειν. εἰ δὲ ὥσπερ ἐγὼ τε καὶ σὺ νυνὶ φίλοι ὄντες βούλοιντο ἀλλήλοις διαλέγεσθαι, δεῖ δὴ πρῶτον πῶς καὶ διαλεκτικώτερον ἀποκρίνεσθαι. ἔστι δὲ ἴσως τὸ διαλεκτικώτερον μὴ μόνον τάληθ' ἀποκρίνεσθαι, ἀλλὰ καὶ δι' ἐκείνων ὧν ἂν προσομολογῇ εἰδέναι ὁ ἐρωτώμενος. πειράσομαι δὴ καὶ ἐγὼ σοι οὕτως εἰπεῖν. λέγε [75e] γάρ μοι· τελευτὴν καλεῖς τι; τοιόνδε λέγω οἶον πέρας καὶ ἔσχατον— πάντα ταῦτα ταυτόν τι λέγω· ἴσως δ' ἂν ἡμῖν Πρόδικος διαφέροίτο, ἀλλὰ σύ γέ που καλεῖς πεπεράνθαι τι καὶ τετελευτηκέναι— τὸ τοιοῦτον βούλομαι λέγειν, οὐδὲν ποικίλον. ἀλλὰ καλῶ, καὶ οἶμαι μανθάνειν ὃ λέγεις.

St. 76a

[Σωκράτης]: τί δ'; ἐπίπεδον καλεῖς τι, καὶ ἕτερον αὐτὸ στερεόν, οἶον ταῦτα τὰ ἐν ταῖς γεωμετρίαις; ἔγωγε καλῶ. ἤδη τοίνυν ἂν μάθοις μου ἐκ τούτων σχῆμα ὃ λέγω. κατὰ γὰρ παντὸς σχήματος τοῦτο λέγω, εἰς ὃ τὸ στερεὸν περαίνει, τοῦτ' εἶναι σχῆμα· ὅπερ ἂν συλλαβὼν εἴποιμι στερεοῦ πέρας σχῆμα εἶναι. τὸ δὲ χρῶμα τί λέγεις, ὦ Σώκρατες; ὑβριστής γ' εἰ, ὦ Μένων· ἀνδρὶ πρεσβύτῃ πράγματα προστάττεις ἀποκρίνεσθαι, αὐτὸς δὲ οὐκ ἐθέλεις ἀναμνησθεῖς [76b] εἰπεῖν ὅτι ποτε λέγει Γοργίας ἀρετὴν εἶναι. ἀλλ' ἐπειδὴ μοι σὺ τοῦτ' εἶπης, ὦ Σώκρατες, ἐρῶ σοι. κἂν κατακεκαλυμμένος τις γνοιή, ὦ Μένων, διαλεγόμενου σου, ὅτι καλὸς εἰ καὶ ἐρασταί σοι ἔτι εἰσίν. τί δὴ; ὅτι οὐδὲν ἀλλ' ἢ ἐπιτάττεις ἐν τοῖς λόγοις, ὅπερ ποιοῦσιν οἱ τρυφῶντες, ἅτε τυραννεύοντες ἕως ἂν ἐν ὥρᾳ [76c] ὦσιν, καὶ ἅμα ἐμοῦ ἴσως κατέγνωκας ὅτι εἰμι ἡττων τῶν καλῶν· χαριοῦμαι οὖν σοι καὶ ἀποκρινοῦμαι. πάνυ μὲν οὖν χάρισαι. βούλει οὖν σοι κατὰ Γοργίαν ἀποκρίνωμαι, ἢ ἂν σὺ μάλιστα ἀκολουθήσῃς; βούλομαι· πῶς γὰρ οὐ; οὐκοῦν λέγετε ἀπορροάς τινας τῶν ὄντων κατὰ Ἐμπεδοκλέα; σφόδρα γε. καὶ πόρους εἰς οὐς καὶ δι' ὧν αἱ ἀπορροαὶ πορεύονται; πάνυ γε. καὶ τῶν ἀπορροῶν τὰς μὲν ἀρμόττειν ἐνίοις τῶν [76d] πόρων, τὰς δὲ ἐλάττους ἢ μείζους εἶναι; ἔστι ταῦτα. οὐκοῦν καὶ ὄψιν καλεῖς τι; ἔγωγε. ἐκ τούτων δὴ σύνες ὃ τοι λέγω, ἔφη Πίνδαρος. ἔστιν γὰρ χροῖα ἀπορροὴ σχημάτων ὅψει σύμμετρος καὶ αἰσθητός. ἄριστά μοι δοκεῖς, ὦ Σώκρατες, ταύτην τὴν ἀπόκρισιν εἰρηκέναι. ἴσως γὰρ σοι κατὰ

συνήθειαν εἶρηται· καὶ ἅμα οἶμαι ἐννοεῖς ὅτι ἔχοις ἂν ἐξ αὐτῆς εἰπεῖν καὶ φωνὴν ὃ ἔστι, καὶ [76e] ὁσμὴν καὶ ἄλλα πολλὰ τῶν τοιοῦτων. πάνυ μὲν οὖν. τραγικὴ γάρ ἐστιν, ὧς Μένων, ἢ ἀποκρίσις, ὥστε ἀρέσκει σοὶ μάλλον ἢ ἡ περὶ τοῦ σχήματος. ἔμοιγε. ἀλλ' οὐκ ἔστιν, ὧς παῖ Ἀλεξιδήμου, ὥς ἐγὼ ἐμαυτὸν πείθω, ἀλλ' ἐκείνη βελτίων· οἶμαι δὲ οὐδ' ἂν σοὶ δόξαι, εἰ μὴ, ὥσπερ χθὲς ἔλεγες, ἀναγκαῖόν σοι ἀπιέναι πρὸ τῶν μυστηρίων, ἀλλ' εἰ περιμέναις τε καὶ μυηθείης.

St. 77a

[Μένων]: ἀλλὰ περιμένοιμ' ἂν, ὧς Σώκρατες, εἴ μοι πολλὰ τοιαῦτα λέγοις. ἀλλὰ μὴν προθυμίας γε οὐδὲν ἀπολείψω, καὶ σοῦ ἔνεκα καὶ ἐμαυτοῦ, λέγων τοιαῦτα· ἀλλ' ὅπως μὴ οὐχ οἷός τ' ἔσομαι πολλὰ τοιαῦτα λέγειν. ἀλλ' ἴθι δὴ πειρῶ καὶ σὺ ἐμοὶ τὴν ὑπόσχεσιν ἀποδοῦναι, κατὰ ὅλου εἰπὼν ἀρετῆς πέρι ὅτι ἐστίν, καὶ παῦσαι πολλὰ ποιῶν ἐκ τοῦ ἐνός, ὅπερ φασὶ τοὺς συντρίβοντάς τι ἐκάστοτε οἱ σκώπτοντες, ἀλλὰ ἐάσας ὅλην καὶ ὑγιῇ εἰπεῖ τί ἐστὶν ἀρετὴ. τὰ δέ γε παραδείγματα [77b] παρ' ἐμοῦ εἴληφας. δοκεῖ τοίνυν μοι, ὧς Σώκρατες, ἀρετὴ εἶναι, καθάπερ ὁ ποιητὴς λέγει, χαίρειν τε καλοῖσι καὶ δύνασθαι· καὶ ἐγὼ τοῦτο λέγω ἀρετὴν, ἐπιθυμοῦντα τῶν καλῶν δυνατὸν εἶναι πορίζεσθαι. ἄρα λέγεις τὸν τῶν καλῶν ἐπιθυμοῦντα ἀγαθῶν ἐπιθυμητὴν εἶναι; μάλιστα γέ. ἄρα ὡς ὄντων τινῶν οἱ τῶν κακῶν ἐπιθυμοῦσιν, ἐτέρων δὲ οἱ τῶν ἀγαθῶν; [77c] οὐ πάντες, ὠρίστε, δοκοῦσί σοι τῶν ἀγαθῶν ἐπιθυμεῖν; οὐκ ἔμοιγε. ἀλλὰ τινες τῶν κακῶν; ναί. οἰόμενοι τὰ κακὰ ἀγαθὰ εἶναι, λέγεις, ἢ καὶ γινώσκοντες ὅτι κακά ἐστιν ὅμως ἐπιθυμοῦσιν αὐτῶν; ἀμφοτέρω ἔμοιγε δοκοῦσιν. ἢ γὰρ δοκεῖ τίς σοι, ὧς Μένων, γινώσκων τὰ κακὰ ὅτι κακά ἐστιν ὅμως ἐπιθυμεῖν αὐτῶν; μάλιστα. τί ἐπιθυμεῖν λέγεις; ἢ γενέσθαι αὐτῶν; γενέσθαι· τί γὰρ ἄλλο; [77d] πότερον ἡγούμενος τὰ κακὰ ὠφελεῖν ἐκείνον ὧς ἂν γένηται, ἢ γινώσκων τὰ κακὰ ὅτι βλάπτει ὧς ἂν παρῇ; εἰσὶ μὲν οἱ ἡγούμενοι τὰ κακὰ ὠφελεῖν, εἰσὶν δὲ καὶ οἱ γινώσκοντες ὅτι βλάπτει. ἢ καὶ δοκοῦσί σοι γινώσκειν τὰ κακὰ ὅτι κακά ἐστιν οἱ ἡγούμενοι τὰ κακὰ ὠφελεῖν; οὐ πάνυ μοι δοκεῖ τοῦτό γε. οὐκοῦν δῆλον ὅτι οὗτοι μὲν οὐ τῶν κακῶν ἐπιθυμοῦσιν, οἱ [77e] ἀγνοοῦντες αὐτά, ἀλλὰ ἐκείνων ἃ ὦντο ἀγαθὰ εἶναι, ἔστιν δὲ ταῦτά γε κακά· ὥστε οἱ ἀγνοοῦντες αὐτὰ καὶ οἰόμενοι ἀγαθὰ εἶναι δῆλον ὅτι τῶν ἀγαθῶν ἐπιθυμοῦσιν. ἢ οὐ; κινδυνεύουσιν οὗτοί γε. τί δέ; οἱ τῶν κακῶν μὲν ἐπιθυμοῦντες, ὡς φῆς σύ, ἡγούμενοι δὲ τὰ κακὰ βλάπτειν ἐκείνον ὧς ἂν γίνηται, γινώσκουσιν δήπου ὅτι βλαβήσονται ὑπ' αὐτῶν;

St. 78a

[Μένων]: ἀνάγκη. ἀλλὰ τοὺς βλαπτομένους οὗτοι οὐκ οἶονται ἀθλίους εἶναι καθ' ὅσον βλάπτονται; καὶ τοῦτο ἀνάγκη. τοὺς δὲ ἀθλίους οὐ κακοδαίμονας; οἶμαι ἔγωγε. ἔστιν οὖν ὅστις βούλεται ἄθλιος καὶ κακοδαίμων εἶναι; οὐ μοι δοκεῖ, ὧς Σώκρατες. οὐκ ἄρα βούλεται, ὧς Μένων, τὰ κακὰ οὐδεὶς, εἴπερ μὴ βούλεται τοιοῦτος εἶναι. τί γὰρ ἄλλο ἐστὶν ἄθλιον εἶναι ἢ ἐπιθυμεῖν τε τῶν κακῶν καὶ κτᾶσθαι; κινδυνεύεις ἀληθῆ [78b] λέγειν, ὧς Σώκρατες· καὶ οὐδεὶς βούλεσθαι τὰ κακά. οὐκοῦν νυνδὴ ἔλεγες ὅτι ἔστιν ἢ ἀρετὴ βούλεσθαι τε τάγαθὰ καὶ δύνασθαι; εἶπον γάρ. οὐκοῦν τοῦ λεχθέντος τὸ μὲν βούλεσθαι πᾶσιν ὑπάρχει, καὶ ταύτῃ γε οὐδὲν ὁ ἕτερος τοῦ ἐτέρου βελτίων; φαίνεται. ἀλλὰ δῆλον ὅτι εἴπερ ἐστὶ βελτίων ἄλλος ἄλλου, κατὰ τὸ δύνασθαι ἂν εἴη ἀμείνων. πάνυ γέ. τοῦτ' ἔστιν ἄρα, ὡς ἔοικε, κατὰ τὸν σὸν λόγον ἀρετὴ, δύναμις [78c] τοῦ πορίζεσθαι τάγαθὰ. παντάπασί μοι δοκεῖ, ὧς Σώκρατες, οὕτως ἔχειν ὡς σὺ νῦν ὑπολαμβάνεις. ἴδωμεν δὴ καὶ τοῦτο εἰ ἀληθὲς λέγεις· ἴσως γὰρ ἂν εὖ λέγοις. τάγαθὰ φῆς οἷόν τ' εἶναι πορίζεσθαι ἀρετὴν εἶναι; ἔγωγε. ἀγαθὰ δὲ καλεῖς οὐχὶ οἷον ὑγίειάν τε καὶ πλοῦτον; καὶ χρυσίον λέγω καὶ ἀργύριον κτᾶσθαι καὶ τιμὰς ἐν πόλει καὶ ἀρχάς. μὴ ἄλλ' ἅττα λέγεις τάγαθὰ ἢ τὰ τοιαῦτα; οὐκ, ἀλλὰ πάντα [78d] λέγω τὰ τοιαῦτα. εἰν· χρυσίον δὲ δὴ καὶ ἀργύριον πορίζεσθαι ἀρετὴ ἐστίν, ὡς φησι Μένων ὁ τοῦ μεγάλου βασιλέως πατρικὸς ξένος. πότερον προστιθεῖς τούτῳ τῷ πόρῳ, ὧς Μένων, τὸ δικαίως καὶ ὀσίως, ἢ οὐδὲν σοι διαφέρει, ἀλλὰ κἂν ἀδίκως τις αὐτὰ πορίζηται, ὁμοίως σὺ αὐτὰ ἀρετὴν καλεῖς; οὐ δήπου, ὧς Σώκρατες. ἀλλὰ κακίαν. πάντως δήπου. δεῖ ἄρα, ὡς ἔοικε, τούτῳ τῷ πόρῳ δικαιοσύνην ἢ σωφροσύνην ἢ ὀσιότητα [78e] προσεῖναι, ἢ ἄλλο τι μόνιον ἀρετῆς· εἰ δὲ μὴ, οὐκ ἔσται ἀρετὴ, καίπερ ἐκπορίζουσα τάγαθὰ. πῶς γὰρ ἄνευ τούτων ἀρετὴ γένοιτ' ἂν; τὸ δὲ μὴ ἐκπορίζειν χρυσίον καὶ ἀργύριον, ὅταν μὴ

δίκαιον ἦ, μήτε αὐτῷ μήτε ἄλλῳ, οὐκ ἀρετὴ καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἀπορία; φαίνεται.

St. 79a

[Σωκράτης]: οὐδὲν ἄρα μᾶλλον ὁ πόρος τῶν τοιούτων ἀγαθῶν ἢ ἡ ἀπορία ἀρετὴ ἂν εἴη, ἀλλά, ὥς ἔοικεν, ὃ μὲν ἂν μετὰ δικαιοσύνης γίγνηται, ἀρετὴ ἔσται, ὃ δ' ἂν ἄνευ πάντων τῶν τοιούτων, κακία. δοκεῖ μοι ἀναγκαῖον εἶναι ὡς λέγεις. οὐκοῦν τούτων ἕκαστον ὀλίγον πρότερον μόριον ἀρετῆς ἔφαμεν εἶναι, τὴν δικαιοσύνην καὶ σωφροσύνην καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα; ναί. εἴτα, ὦ Μένων, παίζεις πρὸς με; τί δή, ὦ Σώκρατες; ὅτι ἄρτι ἐμοῦ δεηθέντος σου μὴ καταγύναι μηδὲ κερματίζειν τὴν ἀρετὴν, καὶ δόντος παραδείγματα καθ' ἃ δέοι ἀποκρίνεσθαι, τούτου μὲν ἡμέλησας, λέγεις δέ μοι ὅτι ἀρετὴ ἐστὶν [79b] οἶόν τ' εἶναι τάγαθὰ πορίζεσθαι μετὰ δικαιοσύνης· τοῦτο δὲ φῆς μόριον ἀρετῆς εἶναι; ἔγωγε. οὐκοῦν συμβαίνει ἐξ ὧν σὺ ὁμολογεῖς, τὸ μετὰ μορίου ἀρετῆς πράττειν ὅτι ἂν πράττη, τοῦτο ἀρετὴν εἶναι· τὴν γὰρ δικαιοσύνην μόριον φῆς ἀρετῆς εἶναι, καὶ ἕκαστα τούτων. τί οὖν δὴ τοῦτο λέγω; ὅτι ἐμοῦ δεηθέντος ὅλον εἰπεῖν τὴν ἀρετὴν, αὐτὴν μὲν πολλοῦ δεῖς εἰπεῖν ὅτι ἐστὶν, πᾶσαν δὲ φῆς πράξιν ἀρετὴν εἶναι, ἐάνπερ μετὰ μορίου ἀρετῆς [79c] πράττηται, ὥσπερ εἰρηκῶς ὅτι ἀρετὴ ἐστὶν τὸ ὅλον καὶ ἤδη γνωσομένου ἐμοῦ, καὶ ἐὰν σὺ κατακερματίζης αὐτὴν κατὰ μόρια. δεῖται οὖν σοι πάλιν ἐξ ἀρχῆς, ὥς ἐμοὶ δοκεῖ, τῆς αὐτῆς ἐρωτήσεως, ὦ φίλε Μένων, τί ἐστὶν ἀρετὴ, εἰ μετὰ μορίου ἀρετῆς πᾶσα πράξις ἀρετὴ ἂν εἴη; τοῦτο γὰρ ἐστὶν λέγειν, ὅταν λέγῃ τις, ὅτι πᾶσα ἢ μετὰ δικαιοσύνης πράξις ἀρετὴ ἐστὶν. ἢ οὐ δοκεῖ σοι πάλιν δεῖσθαι τῆς αὐτῆς ἐρωτήσεως, ἀλλ' οἶει τινὰ εἰδέναι μόριον ἀρετῆς ὅτι ἐστὶν, αὐτὴν μὴ εἰδότα; οὐκ ἔμοιγε δοκεῖ. εἰ [79d] γὰρ καὶ μέμνησαι, ὅτ' ἐγὼ σοι ἄρτι ἀπεκρινάμην περὶ τοῦ σχήματος, ἀπεβάλλομέν που τὴν τοιαύτην ἀπόκρισιν τὴν διὰ τῶν ἔτι ζητουμένων καὶ μήπω ὁμολογημένων ἐπιχειροῦσαν ἀποκρίνεσθαι. καὶ ὀρθῶς γε ἀπεβάλλομεν, ὦ Σώκρατες. μὴ τοίνυν, ὦ ἄριστε, μηδὲ σὺ ἔτι ζητουμένης ἀρετῆς ὅλης ὅτι ἐστὶν οἶου διὰ τῶν ταύτης μορίων ἀποκρινόμενος δηλώσειν αὐτὴν ὁπωσοῦν, ἢ ἄλλο ὅτιοῦν τούτῳ τῷ αὐτῷ τρόπῳ [79e] λέγων, ἀλλὰ πάλιν τῆς αὐτῆς δεήσεσθαι ἐρωτήσεως, τίνος ὄντος ἀρετῆς λέγεις ἢ λέγεις; ἢ οὐδὲν σοι δοκῶ λέγειν; ἔμοιγε δοκεῖς ὀρθῶς λέγειν. ἀποκρίναι τοίνυν πάλιν ἐξ ἀρχῆς· τί φῆς ἀρετὴν εἶναι καὶ σὺ καὶ ὁ ἐταῖρός σου;

St. 80a

[Μένων]: ὦ Σώκρατες, ἡκουον μὲν ἔγωγε πρὶν καὶ συγγενέσθαι σοι ὅτι σὺ οὐδὲν ἄλλο ἢ αὐτός τε ἀπορεῖς καὶ τοὺς ἄλλους ποιεῖς ἀπορεῖν· καὶ νῦν, ὥς γέ μοι δοκεῖς, γοητεύεις με καὶ φαρμάττεις καὶ ἀτεχνῶς κατεπάδεις, ὥστε μεστὸν ἀπορίας γεγενέσθαι. καὶ δοκεῖς μοι παντελῶς, εἰ δεῖ τι καὶ σκῶψαι, ὁμοιότατος εἶναι τό τε εἶδος καὶ τᾶλλα ταύτῃ τῇ πλατείᾳ νάρκῃ τῇ θαλαττίᾳ· καὶ γὰρ αὕτη τὸν αἰὶ πλησιάζοντα καὶ ἀπτόμενον ναρκᾶν ποιεῖ, καὶ σὺ δοκεῖς μοι νῦν ἐμὲ τοιοῦτόν τι πεποιηκέναι, ναρκᾶν· ἀληθῶς γὰρ ἔγωγε καὶ τὴν [80b] ψυχὴν καὶ τὸ στόμα ναρκῶ, καὶ οὐκ ἔχω ὅτι ἀποκρίνωμαί σοι. καίτοι μυριάκις γε περὶ ἀρετῆς παμπόλλους λόγους εἴρηκα καὶ πρὸς πολλούς, καὶ πάνυ εὖ, ὥς γε ἐμαυτῷ ἐδόκουν· νῦν δὲ οὐδ' ὅτι ἐστὶν τὸ παράπαν ἔχω εἰπεῖν. καὶ μοι δοκεῖς εὖ βουλευέσθαι οὐκ ἐκπλέων ἐνθύνδε οὐδ' ἀποδημῶν· εἰ γὰρ ξένος ἐν ἄλλῃ πόλει τοιαῦτα ποιοῖς, τάχ' ἂν ὥς γόης ἀπαχθείης. πανοῦργος εἶ, ὦ Μένων, καὶ ὀλίγου ἐξηπάτησάς με. τί μάλιστα, ὦ Σώκρατες; γινώσκω [80c] οὐ ἔνεκά με ἤκασας. τίνος δὴ οἶει; ἵνα σε ἀντεικάσω. ἐγὼ δὲ τοῦτο οἶδα περὶ πάντων τῶν καλῶν, ὅτι χαίρουσιν εἰκαζόμενοι— λυσιτελεῖ γὰρ αὐτοῖς· καλαὶ γὰρ οἶμαι τῶν καλῶν καὶ αἱ εἰκόνες— ἀλλ' οὐκ ἀντεικάσομαί σε. ἐγὼ δέ, εἰ μὲν ἡ νάρκη αὕτη ναρκῶσα οὕτω καὶ τοὺς ἄλλους ποιεῖ ναρκᾶν, ἔοικα αὐτῇ· εἰ δὲ μή, οὐ. οὐ γὰρ εὐπορῶν αὐτὸς τοὺς ἄλλους ποιῶ ἀπορεῖν, ἀλλὰ παντὸς μᾶλλον αὐτὸς ἀπορῶν οὕτως καὶ τοὺς ἄλλους ποιῶ ἀπορεῖν. [80d] καὶ νῦν περὶ ἀρετῆς ὃ ἐστὶν ἐγὼ μὲν οὐκ οἶδα, σὺ μέντοι ἴσως πρότερον μὲν ἤδησθα πρὶν ἐμοῦ ἄψασθαι, νῦν μέντοι ὁμοῖος εἶ οὐκ εἰδότι. ὅμως δὲ ἐθέλω μετὰ σοῦ σκέψασθαι καὶ συζητῆσαι ὅτι ποτὲ ἐστὶν. καὶ τίνα τρόπον ζητήσεις, ὦ Σώκρατες, τοῦτο ὃ μὴ οἶσθα τὸ παράπαν ὅτι ἐστὶν; ποῖον γὰρ ὧν οὐκ οἶσθα προθέμενος ζητήσεις; ἢ εἰ καὶ ὅτι μάλιστα ἐντύχοις αὐτῷ, πῶς εἴσῃ ὅτι τοῦτό ἐστιν ὃ σὺ οὐκ ἤδησθα; μανθάνω [80e] οἶον βούλει λέγειν, ὦ Μένων. ὁρᾷς τοῦτον ὥς ἐριστικὸν λόγον κατάγεις, ὥς οὐκ ἄρα ἐστὶν ζητεῖν ἀνθρώπῳ οὔτε ὃ οἶδε οὔτε ὃ μὴ οἶδε; οὔτε γὰρ ἂν ὃ γε οἶδεν ζητοῖ— οἶδεν γάρ, καὶ οὐδὲν δεῖ τῷ γε τοιούτῳ ζητήσεως— οὔτε ὃ

μὴ οἶδεν— οὐδὲ γὰρ οἶδεν ὅτι ζητήσῃ.

St. 81a

[Μένων]: οὐκοῦν καλῶς σοι δοκεῖ λέγεσθαι ὁ λόγος οὗτος, ὦ Σώκρατες; οὐκ ἔμοιγε. ἔχεις λέγειν ὅπη; ἔγωγε· ἀκήκοα γὰρ ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν σοφῶν περὶ τὰ θεῖα πράγματα— τίνα λόγον λεγόντων; ἀληθῆ, ἔμοιγε δοκεῖν, καὶ καλόν. τίνα τοῦτον, καὶ τίνες οἱ λέγοντες; οἱ μὲν λέγοντές εἰσι τῶν ἱερέων τε καὶ τῶν ἱερειῶν ὅσοις μεμέληκε περὶ ὧν μεταχειρίζονται λόγον οἷσις τ' εἶναι διδόναι· [81b] λέγει δὲ καὶ Πίνδαρος καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῶν ποιητῶν ὅσοι θεοὶ εἰσιν. ἃ δὲ λέγουσιν, ταυτί ἐστίν· ἀλλὰ σκόπει εἰ σοι δοκοῦσιν ἀληθῆ λέγειν. φασὶ γὰρ τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἀθάνατον, καὶ τότε μὲν τελευτᾶν— ὃ δὲ ἀποθνήσκειν καλοῦσι— τότε δὲ πάλιν γίνεσθαι, ἀπόλλυσθαι δ' οὐδέποτε· δεῖν δὲ διὰ ταῦτα ὡς ὀσιώτατα διαβιώναι τὸν βίον· οἷσιν γὰρ ἂν—

Φερσεφόνα ποινὰν παλαιοῦ πένθεος
δέξεται, εἰς τὸν ὑπερθεὺς ἄλιον κείνων ἐνάτω ἔτει
ἀντιδοῖ ψυχὰς πάλιν,
ἐκ τῶν βασιλῆες ἀγαυοὶ
καὶ σθένει κραιπνοὶ σοφία τε μέγιστοι
ἄνδρες αὖξοντ'· ἐς δὲ τὸν λοιπὸν χρόνον ἥρωες ἄγνοι πρὸς ἀνθρώπων καλεῦνται.

Pind. fr. 133 Bergk

[Μένων]: ἄτε οὖν ἡ ψυχὴ ἀθάνατός τε οὐσα καὶ πολλάκις γεγонуῖα, καὶ ἑωρακυῖα καὶ τὰ ἐνθάδε καὶ τὰ ἐν Αἴδου καὶ πάντα χρήματα, οὐκ ἔστιν ὅτι οὐ μεμάθηκεν· ὥστε οὐδὲν θαυμαστὸν καὶ περὶ ἀρετῆς καὶ περὶ ἄλλων οἷόν τ' εἶναι αὐτὴν ἀναμνησθῆναι, ἃ γε καὶ πρότερον ἡπίστατο. ἄτε γὰρ τῆς φύσεως ἀπάσης [81d] συγγενοῦς οὐσης, καὶ μεμαθηκυίας τῆς ψυχῆς ἅπαντα, οὐδὲν κωλύει ἐν μόνον ἀναμνησθέντα— ὃ δὲ μάθησιν καλοῦσιν ἄνθρωποι— τᾶλλα πάντα αὐτὸν ἀνευρεῖν, ἐάν τις ἀνδρείος ᾗ καὶ μὴ ἀποκάμνη ζητῶν· τὸ γὰρ ζητεῖν ἄρα καὶ τὸ μανθάνειν ἀνάμνησις ὅλον ἐστίν. οὐκ οὐκ δεῖ πείθεσθαι τούτῳ τῷ ἐριστικῷ λόγῳ· οὗτος μὲν γὰρ ἂν ἡμᾶς ἀργοὺς ποιήσειεν καὶ ἔστιν τοῖς μαλακοῖς τῶν ἀνθρώπων ἡδὺς ἀκοῦσαι, ὅδε δὲ [81e] ἐργατικούς τε καὶ ζητητικούς ποιεῖ· ὦ ἐγὼ πιστεύων ἀληθεῖ εἶναι ἐθέλω μετὰ σοῦ ζητεῖν ἀρετὴ ὅτι ἐστίν. ναί, ὦ Σώκρατες· ἀλλὰ πῶς λέγεις τοῦτο, ὅτι οὐ μανθάνομεν, ἀλλὰ ἦν καλοῦμεν μάθησιν ἀνάμνησις ἐστίν; ἔχεις με τοῦτο διδάξαι ὡς οὕτως ἔχει;

St. 82a

[Σωκράτης]: καὶ ἄρτι εἶπον, ὦ Μένων, ὅτι πανοῦργος εἶ, καὶ νῦν ἐρωτᾷς εἰ ἔχω σε διδάξαι, ὃς οὐ φημι διδαχὴν εἶναι ἀλλ' ἀνάμνησιν, ἵνα δὲ εὐθύς φαίνωμαι αὐτὸς ἐμαυτῷ τάναντία λέγων. οὐ μὰ τὸν Δία, ὦ Σώκρατες, οὐ πρὸς τοῦτο βλέψας εἶπον, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ ἔθους· ἀλλ' εἰ πῶς μοι ἔχεις ἐνδείξασθαι ὅτι ἔχει ὥσπερ λέγεις, ἐνδείξει. ἀλλ' ἔστι μὲν οὐ ῥάδιον, ὅμως δὲ ἐθέλω προθυμηθῆναι σοῦ ἕνεκα. ἀλλὰ μοι προσκάλεσον τῶν πολλῶν ἀκολούθων [82b] τουτωνὶ τῶν σαυτοῦ ἕνα, ὅντινα βούλει, ἵνα ἐν τούτῳ σοι ἐπιδείξωμαι. πάνυ γε. δεῦρο πρόσελθε. Ἕλληνας μὲν ἐστὶ καὶ ἐλληνίζει; πάνυ γε σφόδρα, οἰκογενής γε. πρόσσεχε δὲ τὸν νοῦν ὁπότερ' ἂν σοι φαίνηται, ἢ ἀναμιμνησκόμενος ἢ μανθάνων παρ' ἐμοῦ. ἀλλὰ προσέξω. εἰπέ δὴ μοι, ὦ παῖ, γινώσκεις τετράγωνον χωρίον ὅτι τοιοῦτόν ἐστιν; ἔγωγε. ἐστὶν οὖν τετράγωνον [82c] χωρίον ἴσας ἔχον τὰς γραμμὰς ταύτας πάσας, τέτταρας οὐσας; πάνυ γε. οὐ καὶ ταυτασὶ τὰς διὰ μέσου ἐστὶν ἴσας ἔχον; ναί. οὐκοῦν εἴη ἂν τοιοῦτον χωρίον καὶ μείζον καὶ ἑλαττον; πάνυ γε. εἰ οὖν εἴη αὕτη ἡ πλευρὰ δυοῖν ποδοῖν καὶ αὕτη δυοῖν, πόσων ἂν εἴη ποδῶν τὸ ὅλον; ὥδε δὲ σκόπει· εἰ ἦν ταύτη δυοῖν ποδοῖν, ταύτη δὲ ἐνὸς ποδὸς μόνον, ἄλλο τι ἅπαξ ἂν ἦν δυοῖν ποδοῖν τὸ χωρίον; ναί. [82d] ἐπειδὴ δὲ δυοῖν ποδοῖν καὶ ταύτη, ἄλλο τι ἢ δις δυοῖν γίνεταί; γίνεταί. δυοῖν ἄρα δις γίνεταί ποδῶν; ναί. πόσοι οὖν εἰσιν οἱ δύο δις πόδες; λογισάμενος εἰπέ. τέτταρες, ὦ Σώκρατες. οὐκοῦν γένοιτ' ἂν τούτου τοῦ χωρίου ἕτερον διπλάσιον, τοιοῦτον δέ, ἴσας ἔχον πάσας τὰς γραμμὰς ὥσπερ τοῦτο; ναί. πόσων οὖν ἔσται ποδῶν; ὀκτώ. φέρε δὴ, πειρῶ μοι εἰπεῖν πηλίκῃ τις ἔσται [82e] ἐκείνου ἢ γραμμῇ ἐκάστη. ἢ μὲν γὰρ τοῦδε δυοῖν

ποδοῖν· τί δὲ ἡ ἐκείνου τοῦ διπλασίου; δῆλον δὴ, ὦ Σώκρατες, ὅτι διπλασία. ὁρᾷς, ὦ Μένων, ὡς ἐγὼ τοῦτον οὐδὲν διδάσκω, ἀλλ' ἐρωτῶ πάντα; καὶ νῦν οὗτος οἶεται εἰδέναι ὅποια ἐστὶν ἀφ' ἧς τὸ ὀκτώπουν χωρίον γενήσεται· ἢ οὐ δοκεῖ σοι; ἔμοιγε. οἶδεν οὖν; οὐ δῆτα. οἶεται δὲ γε ἀπὸ τῆς διπλασίας; ναί.

St. 83a

[Μένων]: Θεῶ δὴ αὐτὸν ἀναμιμνησκόμενον ἐφεξῆς, ὡς δεῖ ἀναμιμνήσκεσθαι. σὺ δέ μοι λέγε· ἀπὸ τῆς διπλασίας γραμμῆς φῆς τὸ διπλάσιον χωρίον γίνεσθαι; τοιόνδε λέγω, μὴ ταύτη μὲν μακρόν, τῇ δὲ βραχύ, ἀλλὰ ἴσον πανταχῇ ἔστω ὥσπερ τουτί, διπλάσιον δὲ τούτου, ὀκτώπουν· ἀλλ' ὅρα εἰ ἔτι σοι ἀπὸ τῆς διπλασίας δοκεῖ ἔσεσθαι. ἔμοιγε. οὐκοῦν διπλασία αὕτη ταύτης γίγνεται, ἂν ἐτέραν τοσαύτην προσθῶμεν ἐνθένδε; πάνυ γε. ἀπὸ ταύτης δὴ, φῆς, ἔσται τὸ ὀκτώπουν χωρίον, ἂν τέτταρες τοσαῦται γένωνται; [83b] ναί. ἀναγραφώμεθα δὴ ἀπ' αὐτῆς ἴσας τέτταρας. ἄλλο τι ἢ τουτί ἂν εἴῃ ὃ φῆς τὸ ὀκτώπουν εἶναι; πάνυ γε. οὐκοῦν ἐν αὐτῷ ἐστὶν ταυτὶ τέτταρα, ὧν ἕκαστον ἴσον τούτῳ ἐστὶν τῷ τετράποδι; ναί. πόσον οὖν γίγνεται; οὐ τετράκις τοσοῦτον; πῶς δ' οὐ; διπλάσιον οὖν ἐστὶν τὸ τετράκις τοσοῦτον; οὐ μὰ Δία. ἀλλὰ ποσαπλάσιον; τετραπλάσιον. ἀπὸ τῆς διπλασίας ἄρα, [83c] ὦ παῖ, οὐ διπλάσιον ἀλλὰ τετραπλάσιον γίγνεται χωρίον. ἀληθῆ λέγεις. τεττάρων γὰρ τετράκις ἐστὶν ἐκκαίδεκα. οὐχί; ναί. ὀκτώπουν δ' ἀπὸ ποίας γραμμῆς; οὐχὶ ἀπὸ μὲν ταύτης τετραπλάσιον; φημί. τετράπουν δὲ ἀπὸ τῆς ἡμισέας ταυτησὶ τουτί; ναί. εἶεν· τὸ δὲ ὀκτώπουν οὐ τοῦδε μὲν διπλάσιόν ἐστιν, τούτου δὲ ἡμισυ; ναί. οὐκ ἀπὸ μὲν μερίζονος ἔσται ἡ τοσαύτης γραμμῆς, ἀπὸ ἐλάττονος δὲ ἡ τοσησδί; [83d] ἢ οὐ; ἔμοιγε δοκεῖ οὕτω. καλῶς· τὸ γάρ σοι δοκοῦν τοῦτο ἀποκρίνου. καί μοι λέγε· οὐχ ἦδε μὲν δυοῖν ποδοῖν ἦν, ἢ δὲ τεττάρων; ναί. δεῖ ἄρα τὴν τοῦ ὀκτώποδος χωρίου γραμμὴν μερίζω μὲν εἶναι τῆσδε τῆς δίποδος, ἐλάττω δὲ τῆς τετράποδος. δεῖ. πειρῶ [83e] δὴ λέγειν πηλίκην τινὰ φῆς αὐτὴν εἶναι. τρίποδα. οὐκοῦν ἄνπερ τρίπους ἦ, τὸ ἡμισυ ταύτης προσληψόμεθα καὶ ἔσται τρίπους; δύο μὲν γὰρ οἶδε, ὃ δὲ εἷς· καὶ ἐνθένδε ὡσαύτως δύο μὲν οἶδε, ὃ δὲ εἷς· καὶ γίγνεται τοῦτο τὸ χωρίον ὃ φῆς. ναί. οὐκοῦν ἂν ἡ τῆδε τριῶν καὶ τῆδε τριῶν, τὸ ὅλον χωρίον τριῶν τρις ποδῶν γίγνεται; φαίνεται. τρεῖς δὲ τρις πόσοι εἰσὶ πόδες; ἐννέα. ἔδει δὲ τὸ διπλάσιον πόσων εἶναι ποδῶν; ὀκτώ. οὐδ' ἄρ' ἀπὸ τῆς τρίποδος πῶς τὸ ὀκτώπουν χωρίον γίγνεται. οὐ δῆτα.

St. 84a

[Παῖς]: ἀλλ' ἀπὸ ποίας; πειρῶ ἡμῖν εἰπεῖν ἀκριβῶς· καὶ εἰ μὴ βούλει ἀριθμεῖν, ἀλλὰ δεῖξον ἀπὸ ποίας. ἀλλὰ μὰ τὸν Δία, ὦ Σώκρατες, ἔγωγε οὐκ οἶδα. ἐννοεῖς αὖ, ὦ Μένων, οὗ ἐστὶν ἤδη βαδίζων ὁδε τοῦ ἀναμιμνήσκεσθαι; ὅτι τὸ μὲν πρῶτον ἦδει μὲν οὐ, ἥτις ἐστὶν ἡ τοῦ ὀκτώποδος χωρίου γραμμή, ὥσπερ οὐδὲ νῦν πῶς οἶδεν, ἀλλ' οὖν ὥς γ' αὐτὴν τότε εἰδέναι, καὶ θαρραλέως ἀπεκρίνετο ὡς εἰδώς, καὶ οὐχ ἡγεῖτο ἀπορεῖν· νῦν δὲ ἡγεῖται ἀπορεῖν [84b] ἥδη, καὶ ὥσπερ οὐκ οἶδεν, οὐδ' οἶεται εἰδέναι. ἀληθῆ λέγεις. οὐκοῦν νῦν βέλτιον ἔχει περὶ τὸ πρᾶγμα ὃ οὐκ ἦδει; καὶ τοῦτό μοι δοκεῖ. ἀπορεῖν οὖν αὐτὸν ποιήσαντες καὶ ναρκᾶν ὥσπερ ἡ νάρκη, μὴν τι ἐβλάψαμεν; οὐκ ἔμοιγε δοκεῖ. προὔργου γοῦν τι πεποιήκαμεν, ὡς ἔοικε, πρὸς τὸ ἐξευρεῖν ὅπῃ ἔχει· νῦν μὲν γὰρ καὶ ζητήσκειν ἂν ἡδέως οὐκ εἰδώς, τότε δὲ ῥαδίως ἂν καὶ πρὸς πολλοὺς καὶ πολλὰς ὥς [84c] ἂν εὖ λέγειν περὶ τοῦ διπλασίου χωρίου, ὡς δεῖ διπλασίαν τὴν γραμμὴν ἔχειν μήκει. ἔοικεν. οἶει οὖν ἂν αὐτὸν πρότερον ἐπιχειρῆσαι ζητεῖν ἢ μανθάνειν τοῦτο ὃ ὥς εἰδέναι οὐκ εἰδώς, πρὶν εἰς ἀπορίαν κατέπεσεν ἡγησάμενος μὴ εἰδέναι, καὶ ἐπόθησεν τὸ εἰδέναι; οὐ μοι δοκεῖ, ὦ Σώκρατες. ὦντο ἄρα ναρκήσας; δοκεῖ μοι. σκέψαι δὴ ἐκ ταύτης τῆς ἀπορίας ὅτι καὶ ἀνευρήσει ζητῶν μετ' ἐμοῦ, οὐδὲν ἀλλ' ἢ ἐρωτῶντος ἐμοῦ καὶ οὐ διδάσκοντος· φύλαττε [84d] δὲ ἂν που εὕρης με διδάσκοντα καὶ διεξιόντα αὐτῷ, ἀλλὰ μὴ τὰς τούτου δόξας ἀνερωτῶντα. λέγε γάρ μοι σύ· οὐ τὸ μὲν τετράπουν τοῦτο ἡμῖν ἐστὶ χωρίον; μανθάνεις; ἔγωγε. ἕτερον δὲ αὐτῷ προσθεῖμεν ἂν τουτί ἴσον; ναί. καὶ τρίτον τόδε ἴσον ἐκατέρῳ τούτων; ναί. οὐκοῦν προσαναπληρωσάμεθ' ἂν τὸ ἐν τῇ γωνίᾳ τόδε; πάνυ γε. ἄλλο τι οὖν γένοιτ' ἂν τέτταρα ἴσα χωρία [84e] τάδε; ναί. τί οὖν; τὸ ὅλον τόδε ποσαπλάσιον τοῦδε γίγνεται; τετραπλάσιον. ἔδει δὲ γε διπλάσιον ἡμῖν γενέσθαι· ἢ οὐ μέμνησαι; πάνυ γε.

St. 85a

[Σωκράτης]: οὐκοῦν ἐστὶν αὕτη γραμμὴ ἐκ γωνίας εἰς γωνίαν τινὰ τέμνουσα δίχα ἕκαστον τούτων τῶν χωρίων; ναί. οὐκοῦν τέτταρες αὗται γίνονται γραμμαὶ ἴσαι, περιέχουσιν τοῦτ' ὃ χωρίον; γίνονται γάρ. σκόπει δὴ· πηλίκον τί ἐστὶν τοῦτο τὸ χωρίον; οὐ μανθάνω. οὐχὶ τεττάρων ὄντων τούτων ἡμισυ ἑκάστου ἑκάστη ἡ γραμμὴ ἀποτετέμηκεν ἐντός; ἢ οὐ; ναί. πόσα οὖν τηλικαῦτα ἐν τούτῳ ἔνεστιν; τέτταρα. πόσα δὲ ἐν τῷδε; δύο. τὰ δὲ τέτταρα τοῖν δυοῖν τί ἐστὶν; διπλάσια. τότε οὖν ποσάπουν [85b] γίνεταί; ὀκτώπουν. ἀπὸ ποίας γραμμῆς; ἀπὸ ταύτης. ἀπὸ τῆς ἐκ γωνίας εἰς γωνίαν τεινούσης τοῦ τετράποδος; ναί. καλοῦσιν δὲ γε ταύτην διάμετρον οἱ σοφισταί· ὥστ' εἰ ταύτη διάμετρος ὄνομα, ἀπὸ τῆς διαμέτρου ἄν, ὥς σὺ φῆς, ὦ παῖ Μένωνος, γίγνοιτ' ἂν τὸ διπλάσιον χωρίον. πάνυ μὲν οὖν, ὦ Σώκρατες. τί σοι δοκεῖ, ὦ Μένων; ἔστιν ἡντινα δόξαν οὐχ αὐτοῦ οὗτος ἀπεκρίνατο; οὐκ, [85c] ἀλλ' ἐαυτοῦ. καὶ μὴν οὐκ ἦδει γε, ὥς ἔφαμεν ὀλίγον πρότερον. ἀληθῆ λέγεις. ἐνήσαν δὲ γε αὐτῷ αὗται αἱ δόξαι· ἢ οὐ; ναί. τῷ οὐκ εἰδότει ἄρα περὶ ὧν ἂν μὴ εἰδῇ ἔννευσιν ἀληθεῖς δόξαι περὶ τούτων ὧν οὐκ οἶδε; φαίνεται. καὶ νῦν μὲν γε αὐτῷ ὥσπερ ὄναρ ἄρτι ἀνακεκίνηται αἱ δόξαι αὗται· εἰ δὲ αὐτόν τις ἀνερῆσεται πολλάκις τὰ αὐτὰ ταῦτα καὶ πολλὰ ὅτι οἶσθ' ὅτι τελευτῶν οὐδενὸς ἦττον ἀκριβῶς ἐπιστήσεται [85d] περὶ τούτων. ἔοικεν. οὐκοῦν οὐδενὸς διδάξαντος ἀλλ' ἐρωτήσαντος ἐπιστήσεται, ἀναλαβὼν αὐτὸς ἐξ αὐτοῦ τὴν ἐπιστήμην; ναί. τὸ δὲ ἀναλαμβάνειν αὐτὸν ἐν αὐτῷ ἐπιστήμην οὐκ ἀναμιμνήσκεσθαί ἐστιν; πάνυ γε. ἄρ' οὖν οὐ τὴν ἐπιστήμην, ἣν νῦν οὗτος ἔχει, ἦτοι ἔλαβεν ποτε ἢ ἀεὶ εἶχεν; ναί. οὐκοῦν εἰ μὲν ἀεὶ εἶχεν, ἀεὶ καὶ ἣν ἐπιστήμων· εἰ δὲ ἔλαβεν ποτε, οὐκ ἂν ἐν γε τῷ νῦν βίῳ εἰληφώς εἴη. ἢ δεδίδαχεν [85e] τις τοῦτον γεωμετρεῖν; οὗτος γὰρ ποιήσει περὶ πάσης γεωμετρίας ταῦτα ταῦτα, καὶ τῶν ἄλλων μαθημάτων ἀπάντων. ἔστιν οὖν ὅστις τοῦτον πάντα δεδίδαχεν; δίκαιος γάρ που εἴ εἰδέναι, ἄλλως τε ἐπειδὴ ἐν τῇ σῇ οἰκίᾳ γέγονεν καὶ τέθραπται. ἀλλ' οἶδα ἔγωγε ὅτι οὐδεὶς πώποτε ἐδίδαξεν. ἔχει δὲ ταύτας τὰς δόξας, ἢ οὐχί; ἀνάγκη, ὦ Σώκρατες, φαίνεται.

St. 86a

[Σωκράτης]: εἰ δὲ μὴ ἐν τῷ νῦν βίῳ λαβὼν, οὐκ ἤδη τοῦτο δῆλον, ὅτι ἐν ἄλλῳ τινὶ χρόνῳ εἶχε καὶ ἐμεμαθήκει; φαίνεται. οὐκοῦν οὗτός γε ἐστὶν ὁ χρόνος ὅτ' οὐκ ἦν ἄνθρωπος; ναί. εἰ οὖν ὅν τ' ἂν ἦ χρόνον καὶ ὅν ἂν μὴ ἦ ἄνθρωπος, ἐνέσονται αὐτῷ ἀληθεῖς δόξαι, αἱ ἐρωτήσῃ ἐπεγερωθεῖσαι ἐπιστῆμαι γίνονται, ἄρ' οὖν τὸν ἀεὶ χρόνον μεμαθηκυῖα ἔσται ἡ ψυχὴ αὐτοῦ; δῆλον γὰρ ὅτι τὸν πάντα χρόνον ἔστιν ἢ οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος. φαίνεται. οὐκοῦν [86b] εἰ ἀεὶ ἢ ἀλήθεια ἡμῖν τῶν ὄντων ἐστὶν ἐν τῇ ψυχῇ, ἀθάνατος ἂν ἡ ψυχὴ εἴη, ὥστε θαρροῦντα χρὴ ὃ μὴ τυγχάνεις ἐπιστάμενος νῦν— τοῦτο δ' ἐστὶν ὃ μὴ μεμνημένος— ἐπιχειρεῖν ζητεῖν καὶ ἀναμιμνήσκεσθαι; εὖ μοι δοκεῖς λέγειν, ὦ Σώκρατες, οὐκ οἶδ' ὅπως. καὶ γὰρ ἐγὼ ἐμοί, ὦ Μένων. καὶ τὰ μὲν γε ἄλλα οὐκ ἂν πάνυ ὑπὲρ τοῦ λόγου διισχυρισάμην· ὅτι δ' οἰόμενοι δεῖν ζητεῖν ἢ μὴ τις οἶδεν βελτίους ἂν εἶμεν καὶ ἀνδρικώτεροι καὶ ἦττον ἀργοὶ ἢ εἰ οἰοίμεθα ἢ μὴ ἐπιστάμεθα μηδὲ δυνατόν [86c] εἶναι εὔρεῖν μηδὲ δεῖν ζητεῖν, περὶ τούτου πάνυ ἂν διαμαχοίμην, εἰ οἷός τε εἴην, καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ. καὶ τοῦτο μὲν γε δοκεῖς μοι εὖ λέγειν, ὦ Σώκρατες. βούλει οὖν, ἐπειδὴ ὁμονοοῦμεν ὅτι ζητητέον περὶ οὗ μὴ τις οἶδεν, ἐπιχειρήσωμεν κοινῇ ζητεῖν τί ποτ' ἐστὶν ἀρετὴ; πάνυ μὲν οὖν. οὐ μέντοι, ὦ Σώκρατες, ἀλλ' ἔγωγε ἐκεῖνο ἂν ἡδίστα, ὅπερ ἡρόμην τὸ πρῶτον, καὶ σκεψάμην καὶ ἀκούσαιμι, πότερον ὥς διδακτῷ ὄντι αὐτῷ δεῖ ἐπιχειρεῖν, ἢ [86d] ὥς φύσει ἢ ὥς τίνι ποτὲ τρόπῳ παραγιγνομένης τοῖς ἀνθρώποις τῆς ἀρετῆς. ἀλλ' εἰ μὲν ἐγὼ ἦρχον, ὦ Μένων, μὴ μόνον ἐμαυτοῦ ἀλλὰ καὶ σοῦ, οὐκ ἂν ἐσκεψάμεθα πρότερον εἴτε διδακτὸν εἴτε οὐ διδακτὸν ἢ ἀρετὴ, πρὶν ὅτι ἐστὶν πρῶτον ἐζητήσαμεν αὐτό· ἐπειδὴ δὲ σὺ σαυτοῦ μὲν οὐδ' ἐπιχειρεῖς ἄρχειν, ἵνα δὴ ἐλεύθερος ᾦς, ἐμοῦ δὲ ἐπιχειρεῖς τε ἄρχειν καὶ ἄρχεις, συγχωρήσομαί σοι— τί γὰρ χρὴ ποιεῖν; —ἔοικεν οὖν σκεπτέον εἶναι [86e] ποῖόν τί ἐστὶν ὃ μήπω ἴσμεν ὅτι ἐστίν. εἰ μὴ τι οὖν ἀλλὰ σμικρόν γε μοι τῆς ἀρχῆς χάλασον, καὶ συγχώρησον ἐξ ὑποθέσεως αὐτὸ σκοπεῖσθαι, εἴτε διδακτὸν ἐστὶν εἴτε ὁπωσοῦν.

St. 87a

[Μένων]: λέγω δὲ τὸ ἐξ ὑποθέσεως ὥδε, ὥσπερ οἱ γεωμέτραι πολλάκις σκοποῦνται, ἐπειδὴν τις ἔρηται αὐτούς, οἷον περὶ χωρίου, εἰ οἶόν τε ἐς τόνδε τὸν κύκλον τόδε τὸ χωρίον τρίγωνον ἐνταθῆναι, εἴποι ἂν τις ὅτι οὐπω οἶδα εἰ ἔστιν τοῦτο τοιοῦτον, ἀλλ' ὥσπερ μὲν τινα ὑπόθεσιν προὔργου οἶμαι ἔχειν πρὸς τὸ πρᾶγμα τοιάνδε· εἰ μὲν ἔστιν τοῦτο τὸ χωρίον τοιοῦτον οἷον παρὰ τὴν δοθεῖσαν αὐτοῦ γραμμὴν παρατείναντα ἐλλείπειν τοιοῦτῳ χωρίῳ οἷον ἂν αὐτὸ τὸ παρατεταμένον ἦ, ἄλλο τι συμβαίνειν μοι δοκεῖ, καὶ ἄλλο αὖ, εἰ ἀδύνατόν ἐστιν ταῦτα παθεῖν. ὑποθέμενος οὖν ἐθέλω εἰπεῖν [87b] σοι τὸ συμβαίνειν περὶ τῆς ἐντάσεως αὐτοῦ εἰς τὸν κύκλον, εἴτε ἀδύνατον εἴτε μή. οὕτω δὴ καὶ περὶ ἀρετῆς ἡμεῖς, ἐπειδὴ οὐκ ἴσμεν οὐθ' ὅτι ἔστιν οὐθ' ὁποῖόν τι, ὑποθέμενοι αὐτὸ σκοπῶμεν εἴτε διδακτὸν εἴτε οὐ διδακτόν ἐστιν, ὥδε λέγοντες· εἰ ποῖόν τί ἐστιν τῶν περὶ τὴν ψυχὴν ὄντων ἀρετῇ, διδακτὸν ἂν εἴη ἢ οὐ διδακτόν; πρῶτον μὲν δὴ εἰ ἔστιν ἄλλοιον ἢ οἷον ἐπιστήμη, ἄρα διδακτὸν ἢ οὐ, ἢ ὁ νυνδὴ ἐλέγομεν, ἀναμνηστόν— διαφερέτω δὲ μηδὲν ἡμῖν ὁποτέρῳ [87c] ἂν τῷ ὀνόματι χρώμεθα— ἀλλ' ἄρα διδακτόν; ἢ τοῦτό γε παντὶ δῆλον, ὅτι οὐδὲν ἄλλο διδάσκεται ἄνθρωπος ἢ ἐπιστήμην; ἔμοιγε δοκεῖ. εἰ δέ γ' ἔστιν ἐπιστήμη τις ἢ ἀρετῇ, δῆλον ὅτι διδακτὸν ἂν εἴη. πῶς γὰρ οὐ; τούτου μὲν ἄρα ταχὺ ἀπηλλάγμεθα, ὅτι τοιοῦδε μὲν ὄντος διδακτόν, τοιοῦδε δ' οὐ. πάνυ γε. τὸ δὴ μετὰ τοῦτο, ὡς ἔοικε, δεῖ σκέψασθαι πότερόν ἐστιν ἐπιστήμη ἢ ἀρετῇ ἢ ἄλλοιον ἐπιστήμης. ἔμοιγε [87d] δοκεῖ τοῦτο μετὰ τοῦτο σκεπτέον εἶναι. τί δὲ δῆ; ἄλλο τι ἢ ἀγαθὸν αὐτὸ φαμεν εἶναι τὴν ἀρετὴν, καὶ αὕτη ἢ ὑπόθεσις μένει ἡμῖν, ἀγαθὸν αὐτὸ εἶναι; πάνυ μὲν οὖν. οὐκοῦν εἰ μὲν τί ἐστιν ἀγαθὸν καὶ ἄλλο χωριζόμενον ἐπιστήμης, τάχ' ἂν εἴη ἢ ἀρετῇ οὐκ ἐπιστήμη τις· εἰ δὲ μηδὲν ἐστιν ἀγαθὸν ὃ οὐκ ἐπιστήμη περιέχει, ἐπιστήμην ἂν τιν' αὐτὸ ὑποπτεύοντες εἶναι ὀρθῶς ὑποπτεῖν ΜΕΝ. ἔστι ταῦτα. καὶ μὴν ἀρετῇ [87e] γ' ἐσμὲν ἀγαθοί; ναί. εἰ δὲ ἀγαθοί, ὠφέλιμοι· πάντα γὰρ τάγαθα ὠφέλιμα. οὐχί; ναί. καὶ ἢ ἀρετῇ δὴ ὠφέλιμόν ἐστιν; ἀνάγκη ἐκ τῶν ὠμολογημένων. σκεψώμεθα δὴ καθ' ἕκαστον ἀναλαμβάνοντες ποῖά ἐστιν ἃ ἡμᾶς ὠφελεῖ. ὑγίεια, φαμέν, καὶ ἰσχυρὸς καὶ κάλλος καὶ πλοῦτος δὴ· ταῦτα λέγομεν καὶ τὰ τοιαῦτα ὠφέλιμα. οὐχί; ναί.

St. 88a

[Σωκράτης]: ταῦτά δὲ ταῦτά φαμεν ἐνίοτε καὶ βλάπτειν· ἢ σὺ ἄλλως φῆς ἢ οὕτως; οὐκ, ἀλλ' οὕτως. σκόπει δὴ, ὅταν τί ἐκάστου τούτων ἡγῆται, ὠφελεῖ ἡμᾶς, καὶ ὅταν τί, βλάπτει; ἄρ' οὐχ ὅταν μὲν ὀρθῇ χρῆσις, ὠφελεῖ, ὅταν δὲ μή, βλάπτει; πάνυ γε. ἔτι τοίνυν καὶ τὰ κατὰ τὴν ψυχὴν σκεψώμεθα. σωφροσύνην τι καλεῖς καὶ δικαιοσύνην καὶ ἀνδρείαν καὶ εὐμαθίαν καὶ μνήμην καὶ μεγαλοπρέπειαν καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα; [88b] ἔγωγε. σκόπει δὴ, τούτων ἅττα σοι δοκεῖ μὴ ἐπιστήμη εἶναι ἀλλ' ἄλλο ἐπιστήμης, εἰ οὐχὶ τοτὲ μὲν βλάπτει, τοτὲ δὲ ὠφελεῖ; οἷον ἀνδρεία, εἰ μὴ ἔστι φρόνησις ἢ ἀνδρεία ἀλλ' οἷον θάρρος τι· οὐχ ὅταν μὲν ἄνευ νοῦ θαρρῇ ἄνθρωπος, βλάπτεται, ὅταν δὲ σὺν νῷ, ὠφελεῖται; ναί. οὐκοῦν καὶ σωφροσύνη ὡσαύτως καὶ εὐμαθία· μετὰ μὲν νοῦ καὶ μανθανόμενα καὶ καταρτυόμενα ὠφέλιμα, ἄνευ δὲ νοῦ βλαβερά; πάνυ σφόδρα. [88c] οὐκοῦν συλλήβδην πάντα τὰ τῆς ψυχῆς ἐπιχειρήματα καὶ καρτερήματα ἡγουμένης μὲν φρονήσεως εἰς εὐδαιμονίαν τελευτᾷ, ἀφροσύνης δ' εἰς τούναντίον; ἔοικεν. εἰ ἄρα ἀρετῇ τῶν ἐν τῇ ψυχῇ τί ἐστιν καὶ ἀναγκαῖον αὐτῷ ὠφελίμῳ εἶναι, φρόνησιν αὐτὸ δεῖ εἶναι, ἐπειδὴ περ πάντα τὰ κατὰ τὴν ψυχὴν αὐτὰ μὲν καθ' αὐτὰ οὐτε ὠφέλιμα οὐτε βλαβερά ἐστίν, προσγενομένης δὲ φρονήσεως ἢ [88d] ἀφροσύνης βλαβερά τε καὶ ὠφέλιμα γίνονται. κατὰ δὲ τοῦτον τὸν λόγον ὠφέλιμόν γε οὐσαν τὴν ἀρετὴν φρόνησιν δεῖ τιν' εἶναι. ἔμοιγε δοκεῖ. καὶ μὲν δὴ καὶ ἄλλα ἃ νυνδὴ ἐλέγομεν, πλοῦτόν τε καὶ τὰ τοιαῦτα, τοτὲ μὲν ἀγαθὰ τοτὲ δὲ βλαβερά εἶναι, ἄρα οὐχ ὥσπερ τῇ ἄλλῃ ψυχῇ ἢ φρόνησις ἡγουμένη ὠφέλιμα τὰ τῆς ψυχῆς ἐποίει, ἢ δὲ ἀφροσύνη βλαβερά, οὕτως αὖ καὶ [88e] τούτοις ἢ ψυχῇ ὀρθῶς μὲν χρωμένη καὶ ἡγουμένη ὠφέλιμα αὐτὰ ποιεῖ, μὴ ὀρθῶς δὲ βλαβερά; πάνυ γε. ὀρθῶς δέ γε ἢ ἔμφρων ἡγεῖται, ἡμαρτημένως δ' ἢ ἄφρων; ἔστι ταῦτα.

St. 89a

[Μένων]: οὐκοῦν οὕτω δὴ κατὰ πάντων εἰπεῖν ἔστιν, τῷ ἀνθρώπῳ τὰ μὲν ἄλλα πάντα εἰς τὴν ψυχὴν

ἀνηρτῆσθαι, τὰ δὲ τῆς ψυχῆς αὐτῆς εἰς φρόνησιν, εἰ μέλλει ἀγαθὰ εἶναι· καὶ τούτῳ τῷ λόγῳ φρόνησις ἂν εἴη τὸ ὠφέλιμον· φαμὲν δὲ τὴν ἀρετὴν ὠφέλιμον εἶναι; πάνυ γε. φρόνησιν ἄρα φαμὲν ἀρετὴν εἶναι, ἥτοι σύμπασαν ἢ μέρος τι; δοκεῖ μοι καλῶς λέγεσθαι, ὦ Σώκρατες, τὰ λεγόμενα. οὐκοῦν εἰ ταῦτα οὕτως ἔχει, οὐκ ἂν εἶεν φύσει οἱ ἀγαθοί. οὐ μοι δοκεῖ. καὶ [89b] γὰρ ἂν που καὶ τόδ' ἦν· εἰ φύσει οἱ ἀγαθοὶ ἐγίνοντο, ἥσάν που ἂν ἡμῖν οἱ ἐγίνωσκον τῶν νέων τοὺς ἀγαθοὺς τὰς φύσεις, οὐς ἡμεῖς ἂν παραλαβόντες ἐκείνων ἀποφηνάντων ἐφυλάττομεν ἂν ἐν ἀκροπόλει, κατασημηνάμενοι πολὺ μᾶλλον ἢ τὸ χρυσίον, ἵνα μηδεὶς αὐτοὺς διέφθειρεν, ἀλλ' ἐπειδὴ ἀφίκοιντο εἰς τὴν ἡλικίαν, χρήσιμοι γίνονται ταῖς πόλεσι. εἰκὸς γέ τοι, ὦ Σώκρατες. ἄρ' οὖν ἐπειδὴ οὐ φύσει οἱ ἀγαθοὶ ἀγαθοὶ γίνονται, ἄρα [89c] μαθήσει; δοκεῖ μοι ἤδη ἀναγκαῖον εἶναι· καὶ δῆλον, ὦ Σώκρατες, κατὰ τὴν ὑπόθεσιν, εἶπερ ἐπιστήμη ἐστὶν ἀρετὴ, ὅτι διδακτὸν ἐστίν. ἴσως νῆ Δία· ἀλλὰ μὴ τοῦτο οὐ καλῶς ὠμολογήσαμεν; καὶ μὴν ἐδόκει γε ἄρτι καλῶς λέγεσθαι. ἀλλὰ μὴ οὐκ ἐν τῷ ἄρτι μόνον δέη αὐτὸ δοκεῖν καλῶς λέγεσθαι, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ νῦν καὶ ἐν τῷ ἔπειτα, εἰ μέλλει τι αὐτοῦ ὑγιὲς εἶναι. τί [89d] οὖν δῆ; πρὸς τί βλέπων δυσχεραίνεις αὐτὸ καὶ ἀπιστεῖς μὴ οὐκ ἐπιστήμη ἢ ἡ ἀρετὴ; ἐγὼ σοι ἐρῶ, ὦ Μένων. τὸ μὲν γὰρ διδακτὸν αὐτὸ εἶναι, εἶπερ ἐπιστήμη ἐστίν, οὐκ ἀνατίθεμαι μὴ οὐ καλῶς λέγεσθαι· ὅτι δὲ οὐκ ἔστιν ἐπιστήμη, σκέψαι ἑάν σοι δοκῶ εἰκότως ἀπιστεῖν. τότε γὰρ μοι εἶπέ· εἰ ἔστιν διδακτὸν ὅτιοῦν πράγμα, μὴ μόνον ἀρετὴ, οὐκ ἀναγκαῖον αὐτοῦ καὶ διδασκάλους καὶ μαθητὰς εἶναι; ἔμοιγε δοκεῖ. οὐκοῦν [89e] τούναντίον αὖ, οὐ μήτε διδάσκαλοι μήτε μαθηταὶ εἶεν, καλῶς ἂν αὐτὸ εἰκάζοντες εἰκάζοιμεν μὴ διδακτὸν εἶναι; ἔστι ταῦτα· ἀλλ' ἀρετῆς διδάσκαλοι οὐ δοκοῦσί σοι εἶναι;

St. 90a

[Μένων]: πολλάκις γοῦν ζητῶν εἴ τινες εἶεν αὐτῆς διδάσκαλοι, πάντα ποιῶν οὐ δύναμαι εὐρεῖν. καίτοι μετὰ πολλῶν γε ζητῶ, καὶ τούτων μάλιστα οὐς ἂν οἶμαι ἐμπειροτάτους εἶναι τοῦ πράγματος. καὶ δὴ καὶ νῦν, ὦ Μένων, εἰς καλὸν ἡμῖν Ἄνυτος ὅδε παρεκαθέζετο, ὃ μεταδῶμεν τῆς ζητήσεως. εἰκότως δ' ἂν μεταδοίμεν· Ἄνυτος γὰρ ὅδε πρῶτον μὲν ἐστὶ πατρὸς πλουσίου τε καὶ σοφοῦ Ἀνθεμίωνος, ὃς ἐγένετο πλούσιος οὐκ ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου οὐδὲ δόντος τινός, ὥσπερ ὁ νῦν νεωστὶ εἰληφὼς τὰ Πολυκράτους χρήματα Ἰσμηνίας ὁ Θηβαῖος, ἀλλὰ τῇ αὐτοῦ σοφίᾳ κτησάμενος καὶ ἐπιμελείᾳ, ἔπειτα καὶ τὰ ἄλλα οὐχ ὑπερήφανος δοκῶν εἶναι πολίτης οὐδὲ ὀγκώδης τε καὶ ἐπαχθής, ἀλλὰ κόσμιος καὶ εὐσταλὴς ἀνὴρ. [90b] ἔπειτα τοῦτον εὖ ἔθρεψεν καὶ ἐπαίδευσεν, ὥς δοκεῖ Ἀθηναίων τῷ πληθεῖ· αἰροῦνται γοῦν αὐτὸν ἐπὶ τὰς μεγίστας ἀρχάς. δίκαιον δὴ μετὰ τοιούτων ζητεῖν ἀρετῆς περὶ διδασκάλους, εἴτ' εἰσὶν εἴτε μὴ, καὶ οἵτινες. σὺ οὖν ἡμῖν, ὦ Ἄνυτε, συζήτησον, ἐμοί τε καὶ τῷ σαυτοῦ ξένῳ Μένωνι τῷδε, περὶ τούτου τοῦ πράγματος τίνες ἂν εἶεν διδάσκαλοι. ὥδε δὲ σκέψαι· εἰ βουλοίμεθα Μένωνα τόνδε ἀγαθὸν ἱατρὸν γενέσθαι, [90c] παρὰ τίνας ἂν αὐτὸν πέμποιμεν διδασκάλους; ἄρ' οὐ παρὰ τοὺς ἱατρούς; πάνυ γε. τί δ' εἰ σκυτοτόμον ἀγαθὸν βουλοίμεθα γενέσθαι, ἄρ' οὐ παρὰ τοὺς σκυτοτόμους; ναί. καὶ τᾶλλα οὕτως; πάνυ γε. ὥδε δὴ μοι πάλιν περὶ τῶν αὐτῶν εἶπέ. παρὰ τοὺς ἱατρούς, φαμὲν, πέμποντες τόνδε καλῶς ἂν ἐπέμπομεν, βουλόμενοι ἱατρὸν γενέσθαι· ἄρ' ὅταν τοῦτο λέγωμεν, τότε λέγομεν, [90d] ὅτι παρὰ τούτους πέμποντες αὐτὸν σωφρονοῖμεν ἂν, τοὺς ἀντιποιοιμένους τε τῆς τέχνης μᾶλλον ἢ τοὺς μὴ, καὶ τοὺς μισθὸν πραττομένους ἐπ' αὐτῷ τούτῳ, ἀποφύναστας αὐτοὺς διδασκάλους τοῦ βουλομένου ἰέναι τε καὶ μανθάνειν; ἄρ' οὐ πρὸς ταῦτα βλέψαντες καλῶς ἂν πέμποιμεν; ναί. οὐκοῦν καὶ περὶ αὐλήσεως καὶ τῶν ἄλλων τὰ αὐτὰ ταῦτα; [90e] πολλὴ ἄνοιά ἐστι βουλομένους αὐλητὴν τινὰ ποιῆσαι παρὰ μὲν τοὺς ὑπισχνουμένους διδάξειν τὴν τέχνην καὶ μισθὸν πραττομένους μὴ ἐθέλειν πέμπειν, ἄλλοις δέ τισιν πράγματα παρέχειν, ζητοῦντα μανθάνειν παρὰ τούτων, οἱ μήτε προσποιοῦνται διδάσκαλοι εἶναι μήτ' ἔστιν αὐτῶν μαθητῆς μηδεὶς τούτου τοῦ μαθήματος ὃ ἡμεῖς ἀξιοῦμεν μανθάνειν παρ' αὐτῶν ὃν ἂν πέμπωμεν. οὐ πολλὴ σοι δοκεῖ ἀλογία εἶναι; ναί μὰ Δία ἔμοιγε, καὶ ἀμαθία γε πρὸς.

St. 91a

[Ἄνυτος]: καλῶς λέγεις. νῦν τοίνυν ἔξεστί σε μετ' ἐμοῦ κοινῇ βουλευέσθαι περὶ τοῦ ξένου τουτουῖ Μένωνος. οὗτος γάρ, ὦ Ἄνυτε, πάλαι λέγει πρὸς με ὅτι ἐπιθυμεῖ ταύτης τῆς σοφίας καὶ

ἀρετῆς ἣ οἱ ἄνθρωποι τὰς τε οἰκίας καὶ τὰς πόλεις καλῶς διοικοῦσι, καὶ τοὺς γονέας τοὺς αὐτῶν θεραπεύουσι, καὶ πολίτας καὶ ξένους ὑποδέξασθαι τε καὶ ἀποπέμψαι ἐπίστανται ἀξίως ἄνδρὸς ἀγαθοῦ. ταύτην οὖν τὴν ἀρετὴν [91b] σκόπει παρὰ τίνας ἂν πέμποντες αὐτὸν ὀρθῶς πέμποιΜΕΝ. ἡ δὴλον δὴ κατὰ τὸν ἄρτι λόγον ὅτι παρὰ τούτους τοὺς ὑπὸ σπουδῆς ἀρετῆς διδασκάλους εἶναι καὶ ἀποφύναντας αὐτοὺς κοινούς τῶν Ἑλλήνων τῷ βουλομένῳ μανθάνειν, μισθὸν τούτου ταξαμένους τε καὶ πραττομένους; καὶ τίνας λέγεις τούτους, ὦ Σώκρατες; οἴσθα δῆπου καὶ σὺ ὅτι οὗτοί εἰσιν οὓς οἱ ἄνθρωποι καλοῦσι σοφιστάς. Ἡράκλεις, [91c] εὐφήμει, ὦ Σώκρατες. μηδένα τῶν γ' ἐμῶν μήτε οἰκείων μήτε φίλων, μήτε ἀστὸν μήτε ξένον, τοιαύτη μανία λάβοι, ὥστε παρὰ τούτους ἐλθόντα λωβηθῆναι, ἐπεὶ οὗτοί γε φανερά ἐστι λώβη τε καὶ διαφθορά τῶν συγγιγνομένων. πῶς λέγεις, ὦ Ἄνυτε; οὗτοι ἄρα μόνοι τῶν ἀντιποιοιμένων τι ἐπίστασθαι εὐεργετεῖν τοσοῦτον τῶν ἄλλων διαφέρουσιν, ὅσον οὐ μόνον οὐκ ὠφελοῦσιν, ὥσπερ οἱ ἄλλοι, ὅτι ἂν τις αὐτοῖς παραδῶ, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐναντίον διαφθείρουσιν; καὶ [91d] τούτων φανερώς χρήματα ἀξιοῦσι πράττεσθαι; ἐγὼ μὲν οὖν οὐκ ἔχω ὅπως σοι πιστεύσω· οἶδα γὰρ ἄνδρα ἕνα Πρωταγόραν πλείω χρήματα κτησάμενον ἀπὸ ταύτης τῆς σοφίας ἢ Φειδιαν τε, ὃς οὕτω περιφανῶς καλὰ ἔργα ἡργάζετο, καὶ ἄλλους δέκα τῶν ἀνδριαντοποιῶν. καίτοι τέρας λέγεις εἰ οἱ μὲν τὰ ὑποδήματα ἐργαζόμενοι τὰ παλαιὰ καὶ τὰ ἱμάτια ἐξακούμενοι οὐκ ἂν δύναιτο λαθεῖν τριάκονθ' ἡμέρας [91e] μοχθηρότερα ἀποδιδόντες ἢ παρέλαβον τὰ ἱμάτιά τε καὶ ὑποδήματα, ἀλλ' εἰ τοιαῦτα ποιοῖεν, ταχὺ ἂν τῷ λιμῷ ἀποθάνοιεν, Πρωταγόρας δὲ ἄρα ὅλην τὴν Ἑλλάδα ἐλάνθανεν διαφθείρων τοὺς συγγιγνομένους καὶ μοχθηροτέρους ἀποπέμπων ἢ παρελάμβανεν πλεόν ἢ τετταράκοντα ἔτη— οἶμαι γὰρ αὐτὸν ἀποθανεῖν ἐγγὺς καὶ ἐβδομήκοντα ἔτη γεγονότα, τετταράκοντα δὲ ἐν τῇ τέχνῃ ὄντα—

St. 92a

[Ἄνυτος]: καὶ ἐν ἅπαντι τῷ χρόνῳ τούτῳ ἔτι εἰς τὴν ἡμέραν ταυτηνὴν εὐδοκιμῶν οὐδὲν πέπαυται, καὶ οὐ μόνον Πρωταγόρας, ἀλλὰ καὶ ἄλλοι πάμπολλοι, οἱ μὲν πρότερον γεγονότες ἐκείνου, οἱ δὲ καὶ νῦν ἔτι ὄντες. πότερον δὴ οὖν φῶμεν κατὰ τὸν σὸν λόγον εἰδότας αὐτοὺς ἐξαπατᾶν καὶ λωβᾶσθαι τοὺς νέους, ἢ λεληθῆναι καὶ ἑαυτούς; καὶ οὕτω μαίνεσθαι ἀξιώσομεν τούτους, οὓς ἐνιοί φασι σοφωτάτους ἀνθρώπων εἶναι; πολλοῦ γε δέουσι μαίνεσθαι, ὦ Σώκρατες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον οἱ τούτοις διδόντες ἀργύριον τῶν νέων, τούτων δ' [92b] ἔτι μᾶλλον οἱ τούτοις ἐπιτρέποντες, οἱ προσήκοντες, πολὺ δὲ μάλιστα πάντων αἱ πόλεις, ἐῷσαι αὐτοὺς εἰσαφικνεῖσθαι καὶ οὐκ ἐξελαύνουσαι, εἴτε τις ξένος ἐπιχειρεῖ τοιοῦτόν τι ποιεῖν εἴτε ἀστὸς. πότερον δέ, ὦ Ἄνυτε, ἡδίκηκέ τις σε τῶν σοφιστῶν, ἢ τί οὕτως αὐτοῖς χαλεπὸς εἶ; οὐδὲ μὰ Δία ἔγωγε συγγέγονα πώποτε αὐτῶν οὐδενί, οὐδ' ἂν ἄλλον ἐάσαιμι τῶν ἐμῶν οὐδένα. ἄπειρος ἄρ' εἰ παντάπασιν τῶν ἀνδρῶν; καὶ εἶην γε. πῶς [92c] οὖν ἂν, ὦ δαιμόνιε, εἰδείης περὶ τούτου τοῦ πράγματος, εἴτε τι ἀγαθὸν ἔχει ἐν αὐτῷ εἴτε φλαῦρον, οὐ παντάπασιν ἄπειρος εἶης; ῥαδίως· τούτους γοῦν οἶδα οἱ εἰσιν, εἴτ' οὖν ἄπειρος αὐτῶν εἰμι εἴτε μή. μάντις εἰ ἴσως, ὦ Ἄνυτε· ἐπεὶ ὅπως γε ἄλλως οἴσθα τούτων πέρι, ἐξ ὧν αὐτὸς λέγεις θαυμάζοιμ' ἂν. ἀλλὰ γὰρ οὐ τούτους ἐπιζητοῦμεν τίνες εἰσίν, παρ' οὓς ἂν [92d] Μένων ἀφικόμενος μοχθηρὸς γένοιτο— οὗτοι μὲν γάρ, εἰ σὺ βούλει, ἔστων οἱ σοφισταί— ἀλλὰ δὴ ἐκείνους εἶπε ἡμῖν, καὶ τὸν πατρικὸν τόνδε ἐταῖρον εὐεργέτησον φράσας αὐτῷ παρὰ τίνας ἀφικόμενος ἐν τοσαύτῃ πόλει τὴν ἀρετὴν ἦν νυνδὴ ἐγὼ διήλθον γένοιτ' ἂν ἄξιος λόγου. τί δὲ αὐτῷ οὐ σὺ ἔφρασας; ἀλλ' οὓς μὲν ἐγὼ ὦμην διδασκάλους τούτων εἶναι, εἶπον, ἀλλὰ τυγχάνω οὐδὲν λέγων, ὥς σὺ φῆς· καὶ ἴσως τί λέγεις. [92e] ἀλλὰ σὺ δὴ ἐν τῷ μέρει αὐτῷ εἶπε παρὰ τίνας ἔλθῃ Ἀθηναίων· εἶπε ὄνομα ὅτου βούλει. τί δὲ ἐνδὸς ἀνθρώπου ὄνομα δεῖ ἀκοῦσαι; ὅτῳ γὰρ ἂν ἐντύχη Ἀθηναίων τῶν καλῶν κάγαθῶν, οὐδεὶς ἔστιν ὃς οὐ βελτίω αὐτὸν ποιήσει ἢ οἱ σοφισταί, ἐάνπερ ἐθέλῃ πείθεσθαι.

St. 93a

[Σωκράτης]: πότερον δὲ οὗτοι οἱ καλοὶ κάγαθοι ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου ἐγένοντο τοιοῦτοι, παρ' οὐδενὸς μαθόντες ὅμως μέντοι ἄλλους διδάσκειν οἱοί τε ὄντες ταῦτα ἢ αὐτοὶ οὐκ ἔμαθον; καὶ τούτους ἔγωγε ἀξιώ παρὰ τῶν προτέρων μαθεῖν, ὄντων καλῶν κάγαθῶν· ἢ οὐ δοκοῦσί σοι πολλοὶ καὶ ἀγαθοὶ γεγονέναι ἐν τῇδε τῇ πόλει ἄνδρες; ἔμοιγε, ὦ Ἄνυτε, καὶ εἶναι δοκοῦσιν ἐνθάδε ἀγαθοὶ τὰ πολιτικά, καὶ γεγονέναι ἔτι οὐχ ἥττον ἢ εἶναι· ἀλλὰ μὲν καὶ διδάσκαλοι ἀγαθοὶ γεγονάσιν

τῆς αὐτῶν ἀρετῆς; τοῦτο γάρ ἐστιν περὶ οὗ ὁ λόγος ἡμῖν τυγχάνει ὧν· οὐκ εἰ εἰσὶν ἀγαθοὶ ἢ μὴ ἄνδρες ἐνθάδε, οὐδ' εἰ γεγόνασιν ἐν τῷ πρόσθεν, [93b] ἀλλ' εἰ διδασκὸν ἐστιν ἀρετὴ πάλαι σκοποῦMEN. τοῦτο δὲ σκοποῦντες τόδε σκοποῦμεν, ἄρα οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες καὶ τῶν νῦν καὶ τῶν προτέρων ταύτην τὴν ἀρετὴν ἦν αὐτοὶ ἀγαθοὶ ἦσαν ἠπίσταντο καὶ ἄλλω παραδοῦναι, ἢ οὐ παραδοτὸν τοῦτο ἀνθρώπῳ οὐδὲ παραληπτὸν ἄλλω παρ' ἄλλου· τοῦτ' ἐστὶν ὃ πάλαι ζητοῦμεν ἐγὼ τε καὶ Μένων. ὥδε οὖν σκόπει ἐκ τοῦ σαυτοῦ λόγου· Θεμιστοκλέα οὐκ ἀγαθὸν ἂν φαίης [93c] ἄνδρα γεγονέναι; ἔγωγε, πάντων γε μάλιστα. οὐκοῦν καὶ διδάσκαλον ἀγαθόν, εἴπερ τις ἄλλος τῆς αὐτοῦ ἀρετῆς διδάσκαλος ἦν, κάκεῖνον εἶναι; οἶμαι ἔγωγε, εἴπερ ἐβούλετό γε. ἀλλ', οἶει, οὐκ ἂν ἐβουλήθη ἄλλους τέ τινας καλοὺς κάγαθοὺς γενέσθαι, μάλιστα δέ που τὸν ὕδν τὸν αὐτοῦ; ἢ οἶει αὐτὸν φθονεῖν αὐτῷ καὶ ἐξεπίτηδες οὐ παραδιδόναι τὴν [93d] ἀρετὴν ἦν αὐτὸς ἀγαθὸς ἦν; ἢ οὐκ ἀκήκοας ὅτι Θεμιστοκλῆς Κλεόφαντον τὸν ὕδν ἱππέα μὲν ἐδιδάξατο ἀγαθόν; ἐπέμενε γοῦν ἐπὶ τῶν ἵππων ὀρθὸς ἐστηκώς, καὶ ἠκόντιζεν ἀπὸ τῶν ἵππων ὀρθός, καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ θαυμαστὰ ἠργάζετο ἃ ἐκεῖνος αὐτὸν ἐπαιδεύσατο καὶ ἐποίησε σοφόν, ὅσα διδασκάλων ἀγαθῶν εἶχετο· ἢ ταῦτα οὐκ ἀκήκοας τῶν πρεσβυτέρων; ἀκήκοα. οὐκ ἂν ἄρα τὴν γε φύσιν τοῦ ὕεος αὐτοῦ ἠτιάσας ἂν τις εἶναι κακὴν. ἴσως [93e] οὐκ ἂν. τί δὲ τόδε; ὡς Κλεόφαντος ὁ Θεμιστοκλέους ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ σοφὸς ἐγένετο ἅπερ ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ἤδη του ἀκήκοας ἢ νεωτέρου ἢ πρεσβυτέρου; οὐ δῆτα. ἄρ' οὖν ταῦτα μὲν οἰόμεθα βούλεσθαι αὐτὸν τὸν αὐτοῦ ὕδν παιδεῦσαι, ἦν δὲ αὐτὸς σοφίαν ἦν σοφός, οὐδὲν τῶν γειτόνων βελτίῳ ποιῆσαι, εἴπερ ἦν γε διδασκὸν ἢ ἀρετή; ἴσως μὰ Δί' οὐ.

St. 94a

[Σωκράτης]: οὗτος μὲν δὴ σοὶ τοιοῦτος διδάσκαλος ἀρετῆς, ὃν καὶ σὺ ὁμολογεῖς ἐν τοῖς ἄριστον τῶν προτέρων εἶναι· ἄλλον δὲ δὴ σκεψώμεθα, Ἀριστείδην τὸν Λυσιμάχου· ἢ τοῦτον οὐχ ὁμολογεῖς ἀγαθὸν γεγονέναι; ἔγωγε, πάντως δῆπου. οὐκοῦν καὶ οὗτος τὸν ὕδν τὸν αὐτοῦ Λυσίμαχον, ὅσα μὲν διδασκάλων εἶχετο, κάλλιστα Ἀθηναίων ἐπαίδευσεν, ἄνδρα δὲ βελτίῳ δοκεῖ σοὶ ὁτουοῦν πεποιηκέναι; τούτῳ γάρ που καὶ συγγέγονας καὶ ὀρθῶς οἶός ἐστιν. εἰ δὲ βούλει, Περικλέα, [94b] οὕτως μεγαλοπρεπῶς σοφὸν ἄνδρα, οἷσθ' ὅτι δύο ὕεις ἔθρεψε, Πάραλον καὶ Ξανθίππον; ἔγωγε. τούτους μέντοι, ὡς οἷσθα καὶ σύ, ἱππέας μὲν ἐδίδαξεν οὐδενὸς χείρους Ἀθηναίων, καὶ μουσικὴν καὶ ἀγωνίαν καὶ τᾶλλα ἐπαίδευσεν ὅσα τέχνης ἔχεται οὐδενὸς χείρους· ἀγαθοὺς δὲ ἄρα ἄνδρας οὐκ ἐβούλετο ποιῆσαι; δοκῶ μὲν, ἐβούλετο, ἀλλὰ μὴ οὐκ ἦ διδασκὸν. ἵνα δὲ μὴ ὀλίγους οἶη καὶ τοὺς φαυλοτάτους Ἀθηναίων ἀδυνάτους γεγονέναι τοῦτο τὸ [94c] πρᾶγμα, ἐνθυμήθητι ὅτι Θουκυδίδης αὖ δύο ὕεις ἔθρεψεν, Μελησίαν καὶ Στέφανον, καὶ τούτους ἐπαίδευσεν τὰ τε ἄλλα εὖ καὶ ἐπάλαισαν κάλλιστα Ἀθηναίων— τὸν μὲν γὰρ Ξανθία ἔδωκε, τὸν δὲ Εὐδῶρ· οὗτοι δὲ που ἐδόκουν τῶν τότε κάλλιστα παλαίειν— ἢ οὐ μέμνησαι; ἔγωγε, ἀκοῇ. οὐκοῦν δῆλον ὅτι οὗτος οὐκ ἂν ποτε, οὐ μὲν ἔδει δαπανώμενον [94d] διδάσκειν, ταῦτα μὲν ἐδίδαξε τοὺς παῖδας τοὺς αὐτοῦ, οὐ δὲ οὐδὲν ἔδει ἀναλώσαντα ἀγαθοὺς ἄνδρας ποιῆσαι, ταῦτα δὲ οὐκ ἐδίδαξεν, εἰ διδασκὸν ἦν; ἀλλὰ γὰρ ἴσως ὁ Θουκυδίδης φαῦλος ἦν, καὶ οὐκ ἦσαν αὐτῷ πλεῖστοι φίλοι Ἀθηναίων καὶ τῶν συμμάχων; καὶ οἰκίας μεγάλης ἦν καὶ ἐδύνατο μέγα ἐν τῇ πόλει καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις Ἑλλήσιν, ὥστε εἴπερ ἦν τοῦτο διδασκὸν, ἐξευρεῖν ἂν ὅστις ἐμελλεν αὐτοῦ τοὺς ὕεις ἀγαθοὺς ποιήσιν, ἢ τῶν ἐπιχωρίων τις ἢ τῶν ξένων, [94e] εἰ αὐτὸς μὴ ἐσχόλαζεν διὰ τὴν τῆς πόλεως ἐπιμέλειαν. ἀλλὰ γάρ, ὦ ἑταῖρε Ἄνυτε, μὴ οὐκ ἦ διδασκὸν ἀρετῆς.

St. 95a

[Ἄνυτος]: ὦ Σώκρατες, ῥαδίως μοι δοκεῖς κακῶς λέγειν ἀνθρώπους. ἐγὼ μὲν οὖν ἂν σοὶ συμβουλεύσαιμι, εἰ ἐθέλεις ἐμοὶ πειθεσθαι, εὐλαβεῖσθαι· ὡς ἴσως μὲν καὶ ἐν ἄλλῃ πόλει ῥαθὺν ἐστὶν κακῶς ποιεῖν ἀνθρώπους ἢ εὖ, ἐν τῇδε δὲ καὶ πάνυ· οἶμαι δὲ σὲ καὶ αὐτὸν εἰδέναι. ὦ Μένων, Ἄνυτος μὲν μοι δοκεῖ χαλεπαίνειν, καὶ οὐδὲν θαυμάζω· οἶεται γάρ με πρῶτον μὲν κακηγορεῖν τούτους τοὺς ἄνδρας, ἔπειτα ἡγεῖται καὶ αὐτὸς εἶναι εἰς τούτων. ἀλλ' οὗτος μὲν ἐάν ποτε γνῶ οἶόν ἐστιν τὸ κακῶς λέγειν, παύσεται χαλεπαίνων, νῦν δὲ ἀγνοεῖ· σὺ δέ μοι εἶπέ, οὐ καὶ παρ' ὑμῖν εἰσὶν καλοὶ κάγαθοι ἄνδρες; πάνυ γε. τί [95b] οὖν; ἐθέλουσιν οὗτοι παρέχειν αὐτοὺς διδασκάλους τοῖς νέοις, καὶ ὁμολογεῖν διδάσκαλοί τε εἶναι καὶ διδασκὸν ἀρετῆς; οὐ μὰ τὸν Δία, ὦ Σώκρατες, ἀλλὰ τοτὲ μὲν ἂν αὐτῶν ἀκούσας ὡς διδασκὸν, τοτὲ δὲ ὡς οὐ. φῶμεν οὖν

τούτους διδασκάλους εἶναι τούτου τοῦ πράγματος, οἷς μηδὲ αὐτὸ τοῦτο ὁμολογεῖται; οὐ μοι δοκεῖ, ὦ Σώκρατες. τί δὲ δῆ; οἱ σοφισταὶ σοι οὗτοι, οἵπερ μόνοι ἐπαγγέλλονται, δοκοῦσι διδάσκαλοι εἶναι ἀρετῆς; καὶ [95c] Γοργίου μάλιστα, ὦ Σώκρατες, ταῦτα ἄγαμαι, ὅτι οὐκ ἂν ποτε αὐτοῦ τοῦτο ἀκούσαις ὑπισχνουμένου, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων καταγελᾷ, ὅταν ἀκούσῃ ὑπισχνουμένων· ἀλλὰ λέγειν οἶεται δεῖν ποιεῖν δεινούς. οὐδ' ἄρα σοὶ δοκοῦσιν οἱ σοφισταὶ διδάσκαλοι εἶναι; οὐκ ἔχω λέγειν, ὦ Σώκρατες. καὶ γὰρ αὐτὸς ὅπερ οἱ πολλοὶ πέπονθα· τοτὲ μὲν μοι δοκοῦσιν, τοτὲ δὲ οὐ. οἶσθα δὲ ὅτι οὐ μόνον σοὶ τε καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς πολιτικοῖς τοῦτο δοκεῖ τοτὲ μὲν εἶναι διδακτόν, τοτὲ δ' οὐ, ἀλλὰ [95d] καὶ Θεόγνιν τὸν ποιητὴν οἶσθ' ὅτι ταῦτα ταῦτα λέγει; ἐν ποίοις ἔπεσιν; ἐν τοῖς ἐλεγείοις, οὐ λέγει—

καὶ παρὰ τοῖσιν πῖνε καὶ ἔσθιε, καὶ μετὰ τοῖσιν Ἴζε, καὶ ἄνδανε τοῖς, ὧν μεγάλη δύναμις.
ἐσθλῶν μὲν γὰρ ἅπ' ἐσθλὰ διδάξει· ἦν δὲ κακοῖσιν
συμμίσγης, ἀπολεῖς καὶ τὸν ἐόντα νόον.

Theognis 33-36 Bergk

[Σωκράτης]: οἶσθ' ὅτι ἐν τούτοις μὲν ὡς διδακτοῦ οὐσίας τῆς ἀρετῆς λέγει; φαίνεται γε. ἐν ἄλλοις δέ γε ὀλίγον μεταβάς, —

εἰ δ' ἦν ποιητόν, φησί, καὶ ἔνθετον ἀνδρὶ νόημα,

[Σωκράτης]: λέγει πως ὅτι—

πολλοὺς ἂν μισθοὺς καὶ μεγάλους ἔφερον

[Σωκράτης]: οἱ δυνάμενοι τοῦτο ποιεῖν, καί—

οὐ ποτ' ἂν ἐξ ἀγαθοῦ πατρὸς ἔγεντο κακός,
πειθόμενος μύθοισι σαόφροσιν. ἀλλὰ διδάσκων
οὐ ποτε ποιήσεις τὸν κακὸν ἄνδρ' ἀγαθόν.

Theognis 434-438 Bergk

[Σωκράτης]: ἐννοεῖς ὅτι αὐτὸς αὐτῷ πάλιν περὶ τῶν αὐτῶν τάναντία λέγει; φαίνεται. ἔχεις οὖν εἰπεῖν ἄλλου ὅτουοῦν πράγματος, οὐ οἱ μὲν φάσκοντες διδάσκαλοι εἶναι οὐχ ὅπως ἄλλων διδάσκαλοι ὁμολογοῦνται, ἀλλ' οὐδὲ αὐτοὶ ἐπίστασθαι, ἀλλὰ πονηροὶ εἶναι [96b] περὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ πρᾶγμα οὐ φασὶ διδάσκαλοι εἶναι, οἱ δὲ ὁμολογούμενοι αὐτοὶ καλοὶ κάγαθοι τοτὲ μὲν φασιν αὐτὸ διδακτόν εἶναι, τοτὲ δὲ οὐ; τοὺς οὖν οὕτω τεταραγμένους περὶ ὅτουοῦν φαίης ἂν σὺ κυρίως διδασκάλους εἶναι; μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε. οὐκοῦν εἰ μήτε οἱ σοφισταὶ μήτε οἱ αὐτοὶ καλοὶ κάγαθοι ὄντες διδάσκαλοί εἰσι τοῦ πράγματος, δῆλον ὅτι οὐκ ἂν ἄλλοι γε; οὐ μοι δοκεῖ. εἰ [96c] δέ γε μὴ διδάσκαλοι, οὐδὲ μαθηταί; δοκεῖ μοι ἔχειν ὡς λέγεις. ὠμολογήκαμεν δέ γε, πράγματος οὐ μήτε διδάσκαλοι μήτε μαθηταὶ εἶεν, τοῦτο μηδὲ διδακτόν εἶναι; ὠμολογήκαμεν. οὐκοῦν ἀρετῆς οὐδαμοῦ φαίνονται διδάσκαλοι; ἔστι ταῦτα. εἰ δέ γε μὴ διδάσκαλοι, οὐδὲ μαθηταί; φαίνεται οὕτως. ἀρετὴ ἄρα οὐκ ἂν εἴη διδακτόν; οὐκ [96d] ἔοικεν, εἴπερ ὀρθῶς ἡμεῖς ἐσκέμμεθα. ὥστε καὶ θαυμάζω δῆ, ὦ Σώκρατες, πότερόν ποτε οὐδ' εἰσὶν ἀγαθοὶ ἄνδρες, ἢ τίς ἂν εἴη τρόπος τῆς γενέσεως τῶν ἀγαθῶν γιγνομένων. κινδυνεύομεν, ὦ Μένων, ἐγὼ τε καὶ σὺ φαυλοὶ τινες εἶναι ἄνδρες, καὶ σέ τε Γοργίας οὐχ ἱκανῶς πεπαιδευκέναι καὶ ἐμὲ Πρόδικος. παντὸς μᾶλλον οὖν προσεκτέον τὸν νοῦν ἡμῖν αὐτοῖς, καὶ ζητητέον ὅστις ἡμᾶς ἐνί γέ τῳ τρόπῳ βελτίους [96e] ποιήσει· λέγω δὲ ταῦτα ἀποβλέψας πρὸς τὴν ἄρτι ζήτησιν, ὡς ἡμᾶς ἔλαθεν καταγελάστως ὅτι οὐ μόνον ἐπιστήμης ἡγουμένης ὀρθῶς τε καὶ εὖ τοῖς ἀνθρώποις πράττεται τὰ πράγματα, ἢ ἴσως καὶ διαφεύγει ἡμᾶς τὸ γινῶναι τίνα ποτὲ τρόπον γίνονται οἱ

ἀγαθοὶ ἄνδρες. πῶς τοῦτο λέγεις, ὦ Σώκρατες;

St. 97a

[Σωκράτης]: ὥδε· ὅτι μὲν τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας δεῖ ὠφελίμους εἶναι, ὀρθῶς ὠμολογήκαμεν τοῦτό γε ὅτι οὐκ ἂν ἄλλως ἔχοι· ἢ γάρ; ναί. καὶ ὅτι γε ὠφέλιμοι ἔσονται, ἂν ὀρθῶς ἡμῖν ἡγῶνται τῶν πραγμάτων, καὶ τοῦτό που καλῶς ὠμολογοῦμεν; ναί. ὅτι δ' οὐκ ἔστιν ὀρθῶς ἡγεῖσθαι, ἐὰν μὴ φρόνιμος ᾖ, τοῦτο ὁμοιοί ἐσμεν οὐκ ὀρθῶς ὠμολογηκόσιν. πῶς δὴ ὀρθῶς λέγεις; ἐγὼ ἐρῶ. εἰ εἰδὼς τὴν ὁδὸν τὴν εἰς Λάρισαν ἢ ὅποι βούλει ἄλλοσε βαδίζοι καὶ ἄλλοις ἡγοῖτο, ἄλλο τι ὀρθῶς ἂν καὶ εὖ ἡγοῖτο; πάνυ γε. τί [97b] δ' εἴ τις ὀρθῶς μὲν δοξάζων ἦ τις ἐστὶν ἡ ὁδός, ἐληλυθὼς δὲ μὴ μὴδ' ἐπιστάμενος, οὐ καὶ οὗτος ἂν ὀρθῶς ἡγοῖτο; πάνυ γε. καὶ ἔως γ' ἂν που ὀρθὴν δόξαν ἔχη περὶ ὧν ὁ ἕτερος ἐπιστήμην, οὐδὲν χείρων ἡγεμὼν ἔσται, οἴομενος μὲν ἀληθῆ, φρονῶν δὲ μὴ, τοῦ τοῦτο φρονοῦντος. οὐδὲν γάρ. δόξα ἄρα ἀληθὴς πρὸς ὀρθότητα πράξεως οὐδὲν χείρων ἡγεμὼν φρονήσεως· καὶ τοῦτό ἐστιν ὃ νυνδὴ παρελείπομεν ἐν τῇ περὶ τῆς ἀρετῆς σκέψει ὁποῖόν τι εἴη, λέγοντες ὅτι [97c] φρόνησις μόνον ἡγεῖται τοῦ ὀρθῶς πράττειν· τὸ δὲ ἄρα καὶ δόξα ἦν ἀληθής. εἰσὶ γέ. οὐδὲν ἄρα ἥττον ὠφέλιμόν ἐστιν ὀρθὴ δόξα ἐπιστήμης. τοσοῦτῳ γε, ὦ Σώκρατες, ὅτι ὁ μὲν τὴν ἐπιστήμην ἔχων ἀεὶ ἂν ἐπιτυχάνοι, ὁ δὲ τὴν ὀρθὴν δόξαν τοτὲ μὲν ἂν τυγχάνοι, τοτὲ δ' οὐ. πῶς λέγεις; ὁ ἀεὶ ἔχων ὀρθὴν δόξαν οὐκ ἀεὶ ἂν τυγχάνοι, ἕωςπερ ὀρθὰ δοξάζοι; ἀνάγκη μοι φαίνεται· ὥστε θαυμάζω, ὦ Σώκρατες, τούτου [97d] οὕτως ἔχοντος, ὅτι δὴ ποτε πολὺ τιμιώτερα ἡ ἐπιστήμη τῆς ὀρθῆς δόξης, καὶ δι' ὅτι τὸ μὲν ἕτερον, τὸ δὲ ἕτερόν ἐστιν αὐτῶν. οἶσθα οὖν δι' ὅτι θαυμάζεις, ἢ ἐγὼ σοι εἴπω; πάνυ γ' εἰπέ. ὅτι τοῖς Δαιδάλου ἀγάλασιν οὐ προσέσχηκας τὸν νοῦν· ἴσως δὲ οὐδ' ἔστιν παρ' ὑμῖν. πρὸς τί δὲ δὴ τοῦτο λέγεις; ὅτι καὶ ταῦτα, ἐὰν μὲν μὴ δεδεμένα ᾖ, ἀποδιδράσκει καὶ δραπετεύει, ἐὰν δὲ δεδεμένα, παραμένει. τί [97e] οὖν δὴ;

St. 98a

[Μένων]: τῶν ἐκείνου ποιημάτων λελυμένον μὲν ἐκτῆσθαι οὐ πολλῆς τινος ἄξιόν ἐστι τιμῆς, ὥσπερ δραπετὴν ἄνθρωπον —οὐ γὰρ παραμένει— δεδεμένον δὲ πολλοῦ ἄξιον· πάνυ γὰρ καλὰ τὰ ἔργα ἐστίν. πρὸς τί οὖν δὴ λέγω ταῦτα; πρὸς τὰς δόξας τὰς ἀληθεῖς. καὶ γὰρ αἱ δόξαι αἱ ἀληθεῖς, ὅσον μὲν ἂν χρόνον παραμένωσιν, καλὸν τὸ χρήμα καὶ πάντ' ἀγαθὰ ἐργάζονται· πολὺν δὲ χρόνον οὐκ ἐθέλουσι παραμένειν, ἀλλὰ δραπετεύουσιν ἐκ τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου, ὥστε οὐ πολλοῦ ἄξιαί εἰσιν, ἔως ἂν τις αὐτὰς δῆσῃ αἰτίας λογισμῶ. τοῦτο δ' ἐστίν, ὦ Μένων ἐταῖρε, ἀνάμνησις, ὡς ἐν τοῖς πρόσθεν ἡμῖν ὠμολόγηται. ἐπειδὴν δὲ δεθῶσιν, πρῶτον μὲν ἐπιστήμαι γίνονται, ἔπειτα μόνιμοι· καὶ διὰ ταῦτα δὴ τιμιώτερον ἐπιστήμη ὀρθῆς δόξης ἐστίν, καὶ διαφέρει δεσμῷ ἐπιστήμη ὀρθῆς δόξης. νῆ τὸν Δία, ὦ Σώκρατες, εἰσὶν τοιοῦτῳ τινί. καὶ [98b] μὴν καὶ ἐγὼ ὡς οὐκ εἰδὼς λέγω, ἀλλὰ εἰκάζω· ὅτι δὲ ἐστίν τι ἄλλοιον ὀρθὴ δόξα καὶ ἐπιστήμη, οὐ πάνυ μοι δοκῶ τοῦτο εἰκάζειν, ἀλλ' εἴπερ τι ἄλλο φαῖν ἂν εἰδέναι— ὀλίγα δ' ἂν φαῖν— ἐν δ' οὖν καὶ τοῦτο ἐκείνων θείην ἂν ὧν οἶδα. καὶ ὀρθῶς γε, ὦ Σώκρατες, λέγεις. τί δέ; τόδε οὐκ ὀρθῶς, ὅτι ἀληθὴς δόξα ἡγουμένη τὸ ἔργον ἐκάστης τῆς πράξεως οὐδὲν χείρον ἀπεργάζεται ἢ ἐπιστήμη; καὶ τοῦτο δοκεῖ μοι ἀληθῆ λέγειν. οὐδὲν [98c] ἄρα ὀρθὴ δόξα ἐπιστήμης χείρον οὐδὲ ἥττον ὠφελίμη ἔσται εἰς τὰς πράξεις, οὐδὲ ἀνὴρ ὁ ἔχων ὀρθὴν δόξαν ἢ ὁ ἐπιστήμην. ἔστι ταῦτα. καὶ μὴν ὃ γε ἀγαθὸς ἀνὴρ ὠφέλιμος ἡμῖν ὠμολόγηται εἶναι. ναί. ἐπειδὴ τοίνυν οὐ μόνον δι' ἐπιστήμην ἀγαθοὶ ἄνδρες ἂν εἶεν καὶ ὠφέλιμοι ταῖς πόλεσιν, εἴπερ εἶεν, ἀλλὰ καὶ δι' ὀρθὴν δόξαν, τούτοις δὲ οὐδέτερον φύσει ἐστὶν τοῖς ἀνθρώποις, [98d] οὔτε ἐπιστήμη οὔτε δόξα ἀληθής, οὔτ' ἐπίκτητα— ἢ δοκεῖ σοι φύσει ὅποτερον οὖν αὐτοῖν εἶναι; οὐκ ἔμοιγε. οὐκοῦν ἐπειδὴ οὐ φύσει, οὐδὲ οἱ ἀγαθοὶ φύσει εἶεν ἂν. οὐ δῆτα. ἐπειδὴ δέ γε οὐ φύσει, ἐσκοποῦμεν τὸ μετὰ τοῦτο εἰ διδακτόν ἐστίν. ναί. οὐκοῦν διδακτὸν ἔδοξεν εἶναι, εἰ φρόνησις ἢ ἀρετή; ναί. κἂν εἴ γε διδακτὸν εἴη, φρόνησις ἂν εἶναι; πάνυ γε. καὶ [98e] εἰ μὲν γε διδάσκαλοι εἶεν, διδακτὸν ἂν εἶναι, μὴ ὄντων δὲ οὐ διδακτόν; οὕτω. ἀλλὰ μὴν ὠμολογήκαμεν μὴ εἶναι αὐτοῦ διδασκάλους; ἔστι ταῦτα. ὠμολογήκαμεν ἄρα μήτε διδακτὸν αὐτὸ μήτε φρόνησιν εἶναι; πάνυ γε. ἀλλὰ μὴν ἀγαθὸν γε αὐτὸ ὁμολογοῦμεν εἶναι; ναί. ὠφέλιμον δὲ καὶ ἀγαθὸν εἶναι τὸ ὀρθῶς ἡγούμενον; πάνυ γε.

St. 99a

[Μένων]: ὀρθῶς δέ γε ἡγεῖσθαι δύο ὄντα ταῦτα μόνα, δόξαν τε ἀληθῆ καὶ ἐπιστήμην, ἃ ἔχων ἄνθρωπος ὀρθῶς ἡγεῖται— τὰ γὰρ ἀπὸ τύχης τινὸς ὀρθῶς γινόμενα οὐκ ἀνθρωπίνη ἡγεμονία γίνονται— ὦν δὲ ἄνθρωπος ἡγεμὼν ἐστίν ἐπὶ τὸ ὀρθόν, δύο ταῦτα, δόξα ἀληθῆς καὶ ἐπιστήμη. δοκεῖ μοι οὕτω. οὐκοῦν ἐπειδὴ οὐ διδακτόν ἐστιν, οὐδ' ἐπιστήμη δὴ ἔτι γίνονται ἢ ἀρετῇ; οὐ φαίνεται. δυοῖν [99b] ἄρα ὄντοιν ἀγαθοῖν καὶ ὠφελίμοιν τὸ μὲν ἕτερον ἀπολέλυσται, καὶ οὐκ ἂν εἴη ἐν πολιτικῇ πράξει ἐπιστήμη ἡγεμὼν. οὐ μοι δοκεῖ. οὐκ ἄρα σοφία τινὶ οὐδὲ σοφοὶ ὄντες οἱ τοιοῦτοι ἄνδρες ἡγοῦντο ταῖς πόλεσιν, οἱ ἀμφὶ Θεμιστοκλέα τε καὶ οὐς ἄρτι Ἄνυτος ὅδε ἔλεγεν· διὸ δὴ καὶ οὐχ οἰοί τε ἄλλους ποιεῖν τοιούτους οἷοι αὐτοὶ εἰσι, ἅτε οὐ δι' ἐπιστήμην ὄντες τοιοῦτοι. ἔοικεν οὕτως ἔχειν, ὥς Σώκρατες, ὡς λέγεις. οὐκοῦν εἰ μὴ ἐπιστήμη, εὐδοξία δὴ τὸ λοιπὸν [99c] γίνονται· ἢ οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες χρώμενοι τὰς πόλεις ὀρθοῦσιν, οὐδὲν διαφερόντως ἔχοντες πρὸς τὸ φρονεῖν ἢ οἱ χρησμοδοί τε καὶ οἱ θεομάντιες· καὶ γὰρ οὗτοι ἐνθουσιῶντες λέγουσιν μὲν ἀληθῆ καὶ πολλὰ, ἴσασι δὲ οὐδὲν ὦν λέγουσιν. κινδυνεύει οὕτως ἔχειν. οὐκοῦν, ὥς Μένων, ἄξιον τούτους θεῖους καλεῖν τοὺς ἄνδρας, οἵτινες νοῦν μὴ ἔχοντες πολλὰ καὶ μεγάλα κατορθοῦσιν ὦν πράττουσι καὶ λέγουσι; πάνυ γε. ὀρθῶς ἄρ' ἂν καλοῖμεν θεῖους τε οὐς νυνδὴ ἐλέγομεν χρησμοδοὺς [99d] καὶ μάντιες καὶ τοὺς ποιητικούς ἀπαντας· καὶ τοὺς πολιτικούς οὐχ ἥκιστα τούτων φαῖμεν ἂν θεῖους τε εἶναι καὶ ἐνθουσιάζειν, ἐπίπνους ὄντας καὶ κατεχομένους ἐκ τοῦ θεοῦ, ὅταν κατορθῶσι λέγοντες πολλὰ καὶ μεγάλα πράγματα, μηδὲν εἰδότες ὦν λέγουσιν. πάνυ γε. καὶ αἱ γε γυναῖκες δήπου, ὥς Μένων, τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας θεῖους καλοῦσι· καὶ οἱ Λάκωνες ὅταν τινὰ ἐγκωμιάζωσιν ἀγαθὸν ἄνδρα, θεῖος ἀνὴρ, φασίν, οὗτος. καὶ [99e] φαίνονται γε, ὥς Σώκρατες, ὀρθῶς λέγειν. καίτοι ἴσως Ἄνυτος ὅδε σοι ἄχθεται λέγοντι.

St. 100a

[Σωκράτης]: οὐδὲν μέλει ἔμοιγε. τούτῳ μὲν, ὥς Μένων, καὶ αὐθις διαλεξόμεθα· εἰ δὲ νῦν ἡμεῖς ἐν παντὶ τῷ λόγῳ τούτῳ καλῶς ἐζητήσαμεν τε καὶ ἐλέγομεν, ἀρετὴ ἂν εἴη οὔτε φύσει οὔτε διδακτόν, ἀλλὰ θεῖα μοῖρα παραγινομένη ἄνευ νοῦ οἷς ἂν παραγίγνηται, εἰ μὴ τις εἴη τοιοῦτος τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν οἷος καὶ ἄλλον ποιῆσαι πολιτικόν. εἰ δὲ εἴη, σχεδὸν ἂν τι οὗτος λέγοιτο τοιοῦτος ἐν τοῖς ζῶσιν οἷον ἔφη Ὅμηρος ἐν τοῖς τεθνεῶσιν τὸν Τειρεσίαν εἶναι, λέγων περὶ αὐτοῦ, ὅτι οἷος πέπνυται τῶν ἐν Αἰδοῦ, τοὶ δὲ σκιαὶ αἰσσοῦσι. ταύτῳ ἂν καὶ ἐνθάδε ὁ τοιοῦτος ὥσπερ παρὰ σκιάς ἀληθὲς ἂν πρᾶγμα εἴη πρὸς ἀρετήν. κάλλιστα [100b] δοκεῖς μοι λέγειν, ὥς Σώκρατες. ἐκ μὲν τοίνυν τούτου τοῦ λογισμοῦ, ὥς Μένων, θεῖα μοῖρα ἡμῖν φαίνεται παραγινομένη ἢ ἀρετὴ οἷς ἂν παραγίγνηται· τὸ δὲ σαφές περὶ αὐτοῦ εἰσόμεθα τότε, ὅταν πρὶν ᾧτινι τρόπῳ τοῖς ἀνθρώποις παραγίγνηται ἀρετῇ, πρότερον ἐπιχειρήσωμεν αὐτὸ καθ' αὐτὸ ζητεῖν τί ποτ' ἐστὶν ἀρετῇ. νῦν δ' ἐμοὶ μὲν ὥρα ποι εἶναι, σὺ δὲ ταῦτα ταῦτα ἅπερ αὐτὸς πέπεισαι πεῖθε καὶ τὸν ξένον τόνδε Ἄνυτον, ἵνα πρῶτος [100c] ἦ· ὥς ἐὰν πείσῃς τοῦτον, ἐστὶν ὅτι καὶ Ἀθηναίους ὀνήσεις.